Journal of Graduate Studies
for Lifelong Learning

ISSN 3027-883X (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567

วารสารบัณฑิตศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

1. รศ.ดร.นราธิป ศรีราม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บรรณาธิการบริหาร

1. ผศ.ดร.ศรชัย สินสุวรรณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักบัณฑิตศึกษา

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

1. ผศ.ดร.เอกพล กาละดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักบัณฑิตศึกษา
2. ผศ.ดร.อภิรัตน์ ศุภธนาทรัพย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์
3. อ.ดร.อภิสิทธิ์ เถายะบุตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักเทคโนโลยีการศึกษา

กองบรรณาธิการ

1. รศ.ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์
   (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปศาสตร์)
2. รศ.ดร.วรางคณา จันทร์คง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
   (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ)
3. รศ.ดร.วัลภา สบายยิ่ง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
   (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวและการศึกษาเชิงจิตวิทยา)
4. รศ.ดร.วฤษาย์ ร่มสายหยุด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
   (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. รศ.ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
   (ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ)
6. รศ.ดร.บำรุง ศรีนวลปาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
   (ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาการจัดการ)
7. ผศ.ดร.ศิริรัตน์ ชูพันธ์ อรรถพลพิพัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
   (ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ)
8. อ.ดร.บุญประจักษ์ จันทร์วิน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช
   (ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขศาสตร์)

เจ้าของ: สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
โทร. 02-5047568

ผู้จัดการวารสาร: นางสาวดวงฤดี โพธิ์สุ่น

ผู้ประสานงานวารสาร: นางอรญา แย้มประดิษฐ

ปก: อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ เถายะบุตร

ออกแบบรูปเล่ม: อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ เถายะบุตร

จัดรูปเล่ม: นางอรญา แย้มประดิษฐ

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Journal of Graduate Studies for Lifelong Learning : GSLL) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมุ่งหวังให้เป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณภาพ สำหรับคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย จากสถาบันการศึกษาต่างๆ ตลอดจนผู้ที่สนใจ

วารสารบัณฑิตศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นวารสารใหม่ ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่วารสารฯ ฉบับแรกไปแล้ว และได้ตีพิมพ์เผยแพร่วารสารฯ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 มีกำหนดเผยแพร่ในเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2567 สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต้องขอขอบคุณผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอก ที่ให้ความอนุเคราะห์พิจารณาประเมินบทความ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้สมบูรณ์และมีคุณภาพ นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความทุกท่านที่ส่งบทความเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กองบรรณาธิการหวังว่า บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและค้นคว้าหาข้อมูลสำหรับทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการพิจารณาบทความจากผู้นิพนธ์ที่สนใจจะตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโอกาสต่อไปอีก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย สินสุวรรณ
บรรณาธิการบริหาร
วารสารบัณฑิตศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม
ของโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์แห่งหนึ่ง
อนุรักษ์ จันทร์รุ่งทวีกุล, สิริรัตน์ สุวณิชย์เจริญ, สุดาว เลิศวิสุทธิไพบูลย์,
อภิรดี ศรีโอภาส, และกุณฑลีย์ บังคะดานรา.....5 – 15

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
ณริท วัชรสุนทรกิจ, อนุชา โสส้มกบ, อภิชาติ ด้วงฉุน, อภิรัตน์ สะอาดม่วง,
อภิเดช ขาวข้างพูล[1] และสถิรพร เชาวน์ชัย.....16 – 30

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
นันทพร เรืองสวัสดิ์ และเอกพล กาละดี.....31 – 50

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพ
ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสงขลา
สุจิตน์ ไหมชุม.....51 – 67

อุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาหลังการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุม
การแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่า
มนันยา ละภูเขียว และกัญญาพร สุขวาสนะ.....68 – 80

Content

Page

Research article

Development of an Electronic Document Storing and Retrieving System for Environmental Laws of a Synthetic Sponge and Synthetic Rubber Parts Factory
Anurak Junrungthaweegul, Sirirat Suwanidcharoen, Sudaw Lertwisuttipaiboon, Apiradee Sriopas and Goontalee Bangkadanara.....5 – 15

The Factors Affecting the Success of School Administration at the Suphankanlaya Consortium School Under the Secondary Educational Service Area Office, Phitsanulok, Uttaradit Province
Narit Watcharasuntonkit, Anucha Sosomkob, Apichart Doungchun, Aphirat Saartmuang, Apidet Khaokhangpul and Sathiraporn Chaowachai.....16 – 30

Factors Affecting Household Waste Reduction Behavior in Ban Suan Subdistrict Municipality, Mueang Sukhothai District, Sukhothai Province
Nantaporn Ruengsawat and Ekaphol Kaladee.....31 – 50

Capacity Development of Regular Work to Research Skills Among Healthcare Professionals at the Sub-district Health Promoting Hospital, Songkhla Province
Sujit Maichum.....51 – 67

Incidence of Drug-resistant Bacterial Infections after Practice According to Guideline for Prevention and Control of Drug-resistant Bacterial Infections Spread in Female Medical Ward, Thabo Crown Prince Hospital
Mananya Lapookiaw and Kunyaporn Sukwasana.....68 – 80

Journal of Graduate Studies
for Lifelong Learning

การพัฒนาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมของโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์แห่งหนึ่ง

อนุรักษ์ จันทร์รุ่งทวีกุล[1], สิริรัตน์ สุวณิชย์เจริญ[2],
สุดาว เลิศวิสุทธิไพบูลย์[3], อภิรดี ศรีโอภาส[4], และกุณฑลีย์ บังคะดานรา[5]

Received: April 2, 2024
Revised: June 2, 2024
Accepted: June 8, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์แห่งหนึ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้แนวคิดในการควบคุมโรงงานให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการสร้างต้นแบบของระบบ ซึ่งใช้ซอฟต์แวร์ ได้แก่ กูเกิลฟอร์ม กูเกิลชีทและลุกเกอร์สตูดิโอมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบ โดยระบบจะประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) รายงานสรุปการจัดทำเอกสารทางกฎหมาย 2) รายงานทะเบียนกฎหมายสิ่งแวดล้อม 3) รายงานสรุปสาระสำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อม 4) รายงานทะเบียนเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม และ 5) รายงานการจัดทำเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมจากนั้นนำระบบไปทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการทดลองใช้ระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านการจัดเก็บเอกสารในระบบสามารถใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน มีความสะดวกในการจัดเก็บเอกสารตามที่ต้องการ และข้อมูลในระบบมีความเป็นปัจจุบัน โดยการใช้งานระบบจัดเก็บเอกสารมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 สำหรับด้านการสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม พบว่า สามารถใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน มีประสิทธิภาพ/ความรวดเร็วในการสืบค้น และความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในการสืบค้นเอกสารในระบบ ซึ่งการใช้งานระบบสืบค้นเอกสารมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.7 ซึ่งช่วยพัฒนากระบวนการทำงานจากเดิมที่จะต้องจัดเก็บและสืบค้นเอกสารในรูปแบบกระดาษเป็นการทำงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในรูปแบบของไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้เกิดความถูกต้องและความแม่นยำในการสืบค้นเอกสารได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ระบบจัดเก็บและสืบค้น / เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ / กฎหมายสิ่งแวดล้อม / โรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์

[1] *ผู้รับผิดชอบบทความ: กุณฑลีย์ บังคะดานรา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช E-mail: goontalee.ban@stou.ac.th*

[1]*วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

[2]*วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

[3]*ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

[4]*ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

[5]*ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

Development of an Electronic Document Storing and Retrieving System for Environmental Laws of a Synthetic Sponge and Synthetic Rubber Parts Factory

Anurak Junrungthaweegul[1], Sirirat Suwanidcharoen[2],
Sudaw Lertwisuttipaiboon[3], Apiradee Sriopas[4] and Goontalee Bangkadanara[5]

Abstract

The purpose of this independent research is to develop an electronic document storage and retrieval system for environmental legal documents in the production facilities of sponge and rubber components.

The process of developing the electronic document storage and retrieval system for environmental legal documents is designed by taking the environmental legal compliance process of the factory as the conceptual basis. The features of Google Forms, Google Sheets, and Looker Studio software are applied in the development of the system. The system consists of five components: 1) Legal Document Compilation Report, 2) Environmental Legal Registry Report, 3) Key Environmental Legal Insights Report, 4) Legal Document Registry Report, and 5) Legal Document Compilation Report.

The results found that the system efficiency assessment, conducted by experts, yielded scores of 4.6 and 4.7, respectively. These scores indicate that the system is of very high efficiency, enhancing the efficiency and accuracy of legal document storage and retrieval processes.

Keywords: Storage and retrieval system / Electronic documents / Environmental law / Synthetic sponge and synthetic rubber parts production factory

[1] *Corresponding Author: Goontalee Bangkadanara, School of Health Sciences Sukhothai Thammathirat Open University, E-mail: goontalee.ban@stou.ac.th*

[1] *Master of Science (Industrial Environmental Management), Graduate student, School of Health Sciences, Sukhothai Thammathirat Open University*

[2] *Doctor of Engineering, Assistant Professor, School of Health Sciences, Sukhothai Thammathirat Open University*

[3] *Doctor of Philosophy, Associate Professor, School of Health Sciences, Sukhothai Thammathirat Open University*

[4] *Doctor of Philosophy, Assistant Professor, School of Health Sciences, Sukhothai Thammathirat Open University*

[5] *Doctor of Philosophy, Assistant Professor, School of Health Sciences, Sukhothai Thammathirat Open University*

1. บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ทั้งจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ และจากภาคอุตสาหกรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ มักจะทำให้เกิดการร้องเรียนจากประชาชนที่อยู่รอบๆ สถานประกอบกิจการ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการมีทั้งปัญหามลพิษจากน้ำเสีย ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว มลพิษจากการปนเปื้อนของดิน อากาศเป็นพิษ ฝุ่นละอองขนาดเล็ก เสียงดัง หรือปัญหาอื่นๆ ทั้งนี้ผู้ประกอบการและโรงงานต่างๆ จะมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ตามความเหมาะสมและหน่วยงานภาครัฐก็ได้มีการกำกับ ดูแลและควบคุมโดยใช้กฎหมาย นอกจากนี้ยังมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประกอบกิจการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่สร้างปัญหา และพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศต่อไปในอนาคต (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2566)

โรงงานผลิตชิ้นส่วนจากยางสังเคราะห์และฟองน้ำสังเคราะห์มีกระบวนการผลิตที่อาจจะสร้างมลพิษและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ หากขาดมาตรการในการกำกับและดูแลด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและเพียงพอ โรงงานต่างๆ จะมีการกำหนดมาตรการในการดูแลสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการประกอบกิจการ และหน่วยงานภาครัฐมีกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกำกับดูแลและควบคุมให้โรงงานทุกแห่งต้องปฏิบัติและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมและส่งเอกสารทางกฎหมายให้กับหน่วยงานภาครัฐเป็นประจำทุกปี ทำให้สถานประกอบกิจการและโรงงานต่างๆ มีเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมสะสมจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สถานประกอบกิจการและโรงงานใดที่ยังมีการจัดทำและจัดเก็บเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมรูปแบบกระดาษ จะมีความยากลำบากในการจัดเก็บ การสืบค้นและการดูแลรักษาเอกสารเหล่านั้น หากการจัดเก็บเอกสารไม่ดีจะมีความเสี่ยงที่จะเกิดการสูญหาย สูญเสียหรือไม่สามารถนำเอกสารดังกล่าวออกมาใช้งานได้ทันต่อความต้องการ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความเสียหายต่อด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของทางโรงงานได้ (พรเพ็ญ จันทรา และคณะ, 2561)

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยการสแกนเอกสารรูปแบบกระดาษแล้วบันทึกเป็นไฟล์เอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแบบดิจิทัล แล้วนำไปจัดเก็บข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ในระบบคอมพิวเตอร์ โดยที่ผู้ใช้งานสามารถนำเข้าเอกสาร เพิ่ม ลบ แก้ไข และเรียกใช้งานเอกสารได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง การจัดเก็บเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์จะช่วยสำรองข้อมูลหากเอกสารฉบับจริงสูญหาย และระบบจัดเก็บเอกสารสามารถป้องกันการเข้าถึงข้อมูลได้จากการกำหนดสิทธิของผู้ใช้งานหลายระดับทำให้เกิดความปลอดภัยต่อข้อมูล นอกจากนี้ระบบการจัดเก็บเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งานสามารถสืบค้นหรือค้นคืนเอกสารได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว โดยที่ระบบสามารถจัดเก็บเอกสารได้จำนวนมากและลดการใช้ทรัพยากรกระดาษได้อีกด้วย (อริษา ทาทอง และถนอม กองใจ, 2564)

จากปัญหาของเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมของโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์แห่งหนึ่ง เพื่อจัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการสืบค้น และมีความปลอดภัยของการจัดเก็บเอกสาร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบ โดยใช้แนวคิดในการควบคุมโรงงานให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการสร้างต้นแบบของระบบ ซึ่งใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ ได้แก่ กูเกิลฟอร์ม กูเกิลชีทและลุกเกอร์สตูดิโอมาประยุกต์ใช้ในการสร้างและพัฒนาระบบ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ระบบ โดยศึกษาบริบทและแนวทางการจัดเก็บเอกสารของโรงงานและซอฟต์แวร์สำหรับสร้างระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบ ใช้โปรแกรมกูเกิลไดรฟ์ (Google Drive) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการรวบรวมไฟล์ข้อมูลของระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมาย โดยมีโปรแกรมซอฟต์แวร์ที่สำคัญ ได้แก่ กูเกิลฟอร์ม (Google Forms) และกูเกิลชีท (Google Sheets) สำหรับโปรแกรมกูเกิลฟอร์มใช้ในการสร้างแบบฟอร์มคำถาม สำหรับการบันทึกข้อมูลรายละเอียดของกฎหมายและเอกสารทางกฎหมาย จะถูกบันทึกลงตารางของโปรแกรมกูเกิลชีท (Google Sheets) ที่ใช้เป็นฐานข้อมูลของระบบ

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาระบบ ใช้โปรแกรมลุคเกอร์สตูดิโอ (Looker Studio) ทำการดึงข้อมูลรายละเอียดของกฎหมายและเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมดังกล่าว เพื่อสร้างรายงาน สำหรับแสดงข้อมูลรายละเอียดของกฎหมายสิ่งแวดล้อมและเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม แสดงเป็นหน้าต่างรายงานในรูปแบบ Data Visualization ทั้งแบบรูปภาพ กราฟ แผนภูมิใหม่ในลักษณะที่ง่ายต่อการอ่านและการทำความเข้าใจ

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การถ่ายทอดหรือนำระบบไปใช้งาน ประสานงานกับฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงงานเพื่อติดตั้งต้นแบบชิ้นงานและคู่มือการใช้งานไปใช้และตรวจสอบต้นแบบชิ้นงานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากการดำเนินการสร้างและพัฒนาต้นแบบชิ้นงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำต้นแบบชิ้นงานที่พัฒนานั้นมาทดสอบการใช้งานโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ทดลองใช้งานและประเมินผลประสิทธิภาพของระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์

3.5 ขั้นตอนที่ 5 การบำรุงรักษาระบบ โดยฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงงาน

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

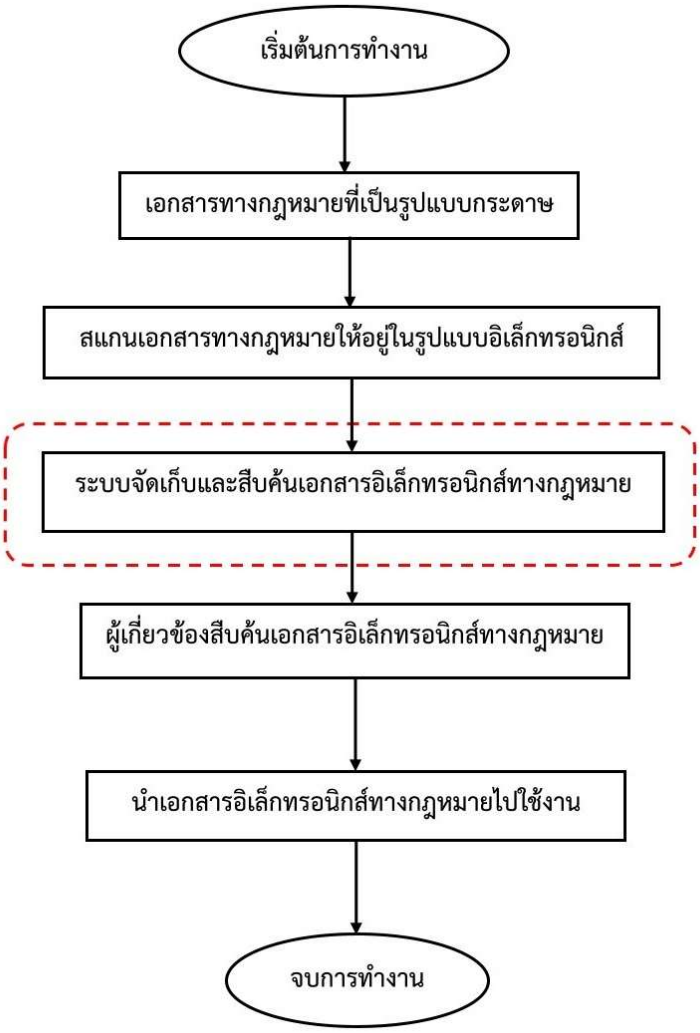

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการจัดเก็บเอกสารรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ฯ (1)

ภาพที่ 2 วิธีการจัดเก็บเอกสารรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ฯ (2)

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลของการพัฒนาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์ ประกอบด้วย 4 ส่วนหลักๆ ดังนี้

4.1.1 หน้าหลัก รายละเอียดเกี่ยวกับสรุปผลของข้อมูลการจัดทำเอกสารทางกฎหมายย้อนหลัง 2 ปี ตั้งแต่ปี 2565-2566

4.1.2 ทะเบียนกฎหมายสิ่งแวดล้อม แสดงข้อมูลรายละเอียดของกฎหมายสิ่งแวดล้อม

4.1.3 ทะเบียนเอกสารทางกฎหมาย แสดงข้อมูลรายละเอียดของเอกสารทางกฎหมาย

4.1.4 เอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม

นำระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจ โดยได้รับข้อเสนอแนะและปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้พัฒนาระบบให้มีความง่ายแก่การใช้งานและให้ครอบคลุมประเด็นการใช้งาน โดยได้ปรับแก้ไข ดังนี้

1) การจัดเก็บเอกสารทางกฎหมายที่ดำเนินการแล้วจำนวน 2 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2565-2566 เป็นดำเนินการแล้วจำนวน 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2562-2566

2) เพิ่มหัวข้อหน้ารายงาน เรื่อง สาระสำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อม

3) ด้านเทคโนโลยีความปลอดภัยข้อมูลของโรงงาน ได้กำหนดรหัสผ่านผู้ใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่ใช่บุคลากรของโรงงานเข้าถึงไฟล์ข้อมูลได้

4.2 ระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์ มีขั้นตอนการเข้าใช้งาน ดังนี้

4.2.1 การเข้าใช้ระบบต้นแบบชิ้นงาน ในการจัดเก็บข้อมูลและสืบค้นเอกสารทางกฎหมายในระบบต้นแบบชิ้นงานนั้น ผู้ใช้งานต้องทำการเข้าใช้งานระบบในหน้าต่างระบบ (Log in) เพื่อเข้าสู่ระบบโดยการกรอกข้อมูลผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) ที่ได้กำหนดไว้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 หน้าต่างระบบก่อนเข้าสู่การใช้งาน

4.2.2 เมื่อเข้าสู่ระบบแล้ว จะปรากฏหน้าต่างการใช้งาน ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อ หน้าหลัก ทะเบียนกฎหมายสิ่งแวดล้อม สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย ทะเบียนเอกสารทางกฎหมาย และเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยหน้าหลักนี้ จะแสดงจำนวนเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมซึ่งจำแนกตามปี เดือน และรายชื่อเอกสารทางกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับปี เดือนที่ดำเนินการตามกฎหมาย ดังภาพที่ 3

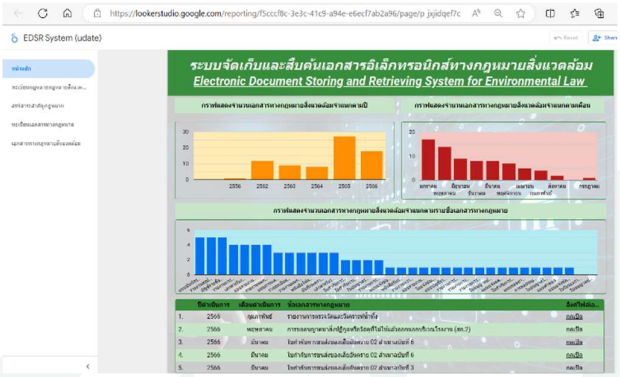

ภาพที่ 3 หน้าหลักของระบบ

4.2.3 หน้าทะเบียนกฎหมายสิ่งแวดล้อม จะประกอบด้วยรายละเอียดของรหัสกฎหมาย วันที่ประกาศ วันที่บังคับใช้ ชื่อกฎหมาย ประเภทกฎหมาย กลุ่มกฎหมาย ผู้รับผิดชอบกฎหมาย และไฟล์กฎหมายในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ดังภาพที่ 4

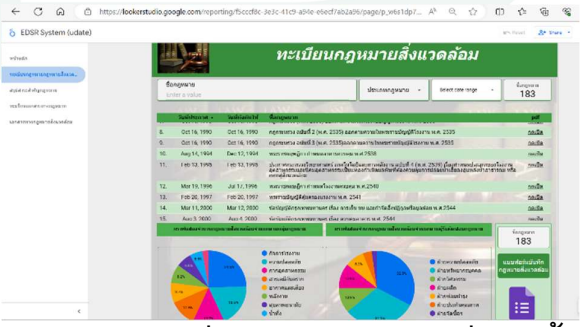

ภาพที่ 4 ทะเบียนกฎหมายสิ่งแวดล้อม

4.2.4 หน้าสรุปสาระสำคัญกฎหมายสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดของข้อมูลสาระสำคัญของกฎหมาย การดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ สาระสำคัญ ผลการดำเนินการ และการประเมินความสอดคล้องกับข้อกฎหมาย โดยจัดเก็บในระบบฐานข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของตาราง ดังภาพที่ 5

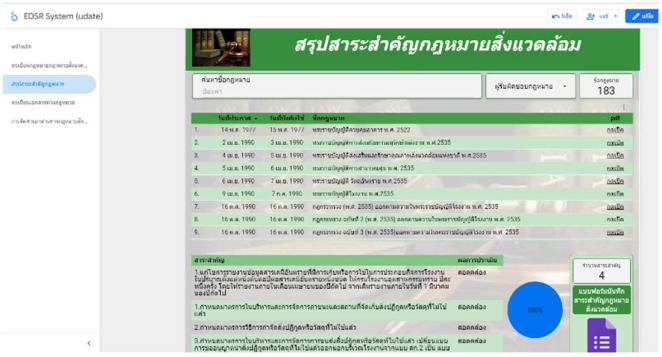

ภาพที่ 5 สรุปสาระสำคัญกฎหมายสิ่งแวดล้อม

4.2.5 ทะเบียนเอกสารทางกฎหมาย มีรายละเอียดของข้อมูลหมายเลขเอกสาร ชื่อเอกสารทางกฎหมาย กลุ่มเอกสาร ผู้รับผิดชอบเอกสารทางกฎหมาย ดำเนินการภายใน และไฟล์ตัวอย่างเอกสารทางกฎหมายในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ดังภาพที่ 6

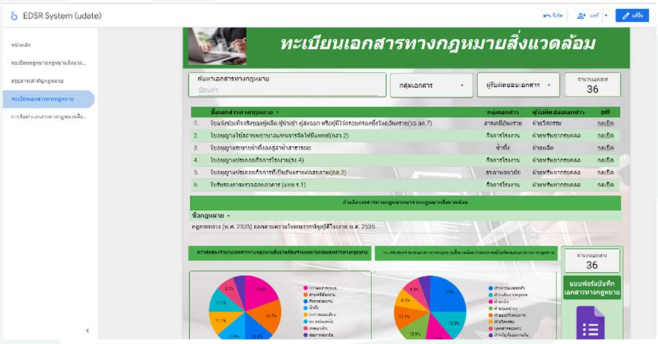

ภาพที่ 6 ทะเบียนเอกสารทางกฎหมาย

การจัดทำเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดของข้อมูลลำดับการจัดทำเอกสาร วันที่จัดทำเอกสาร หมายเลขเอกสาร ชื่อเอกสารทางกฎหมาย และไฟล์เอกสารทางกฎหมายที่ดำเนินการในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 การจัดทำเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม

ผลการหาประสิทธิภาพของระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของระบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พบว่า ด้านการใช้งานระบบด้านการจัดเก็บเอกสารในระบบ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.26 ด้านการสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมพบว่า สามารถใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน มีประสิทธิภาพ/ความรวดเร็วในการสืบค้น และความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในการสืบค้นเอกสารในระบบ ซึ่งการใช้งานระบบสืบค้นเอกสารมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.7 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.27 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม

ประสิทธิภาพของระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการจัดเก็บเอกสารในระบบ	**4.6**	**0.26**	**มากที่สุด**
1.1 ระบบใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน	4.8	0.45	มากที่สุด
1.2 ความสะดวกในการจัดเก็บเอกสารตามที่ต้องการ	4.8	0.45	มากที่สุด
1.3 ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในระบบ	4.6	0.55	มากที่สุด
1.4 ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลในระบบ	4.2	0.45	มาก
1.5 ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดเก็บเอกสารในระบบ	4.8	0.45	มากที่สุด
2. ด้านการสืบค้นเอกสารในระบบ	**4.7**	**0.27**	**มากที่สุด**
2.1 ระบบใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน	4.8	0.45	มากที่สุด
2.2 สามารถสืบค้นเอกสารตามที่ต้องการ ถูกต้องสมบูรณ์และครบถ้วน	4.4	0.55	มาก
2.3 ประสิทธิภาพ/ความรวดเร็วในการสืบค้นของระบบ	4.8	0.45	มากที่สุด
2.4. มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล	4.4	0.55	มาก
2.5 ความพึงพอใจโดยรวมในการสืบค้นเอกสารในระบบ	5.0	0.00	มากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม พบว่า จากปัญหาการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้กับทางหน่วยงานภาครัฐ จำนวนหลายฉบับในแต่ละปีและเพิ่มมากขึ้นในทุกปี อีกทั้งยังมีการจัดทำและจัดเก็บในรูปแบบของกระดาษ จึงทำให้มีความยากลำบากในการจัดเก็บและดูแลรักษา การพัฒนาระบบเพื่อช่วยในการพัฒนากระบวนการทำงานจากเดิมไปเป็นการทำงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในรูปของไฟลอิเล็กทรอนิกส์โดยระบบที่พัฒนาขึ้นมานั้น สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บเอกสารทางกฎหมายที่มีจำนวนหลายฉบับในแต่ละปี ไม่จำเป็นต้องดูแลรักษาเอกสารทางกฎหมาย เอกสารไม่สูญหายและสืบค้นเอกสารทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น สะดวกต่อการนำไปใช้งานได้ทันต่อความต้องการ ส่งผลดีต่อด้านการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวริทธิ์ธร คำหมายและเพ็ญศรี อมรศิลปชัย (2559) ซึ่งพบว่า การพัฒนาระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้มากขึ้น การสูญหายของเอกสารน้อยลง การจัดทำข้อมูลมีความสะดวก รวดเร็ว ผู้ใช้สามารถค้นหาเอกสารมาใช้งานได้ตลอดเวลา ลดพื้นที่ในการจัดเก็บเอกสารและตู้จัดเก็บเอกสาร ส่วนการพัฒนาระบบจัดเก็บและค้นคืนเอกสารงานสารบรรณ ซึ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการควบคุมจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ การค้นหาข้อมูลสารสนเทศการบำรุงรักษาข้อมูลสารสนเทศและด้านการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้การทำงานด้านงานสารบรรณมีประสิทธิภาพและเพิ่มความสะดวก รวดเร็วในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น (สิทธิชัย วรโชติกำจร และพัชราภรณ์ วรโชติกำจร, 2561) โดยระบบช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งานในการสืบค้นเอกสาร ได้รับไฟล์เอกสารที่ถูกต้อง ลดเวลาและขั้นตอนการสืบค้นเอกสาร รองรับการจัดเก็บไฟล์เอกสารได้หลายรูปแบบและจัดเก็บไฟล์ได้เป็นจำนวนมาก มีการจัดหมวดหมู่เอกสารให้สืบค้นได้ง่าย ลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ (อริษา ทาทองและถนอม กองใจ, 2564) และจากการศึกษาของพงษ์ศักดิ์ ดรพินิจและจตุรงค์ จิตติยพล (2565) พบว่า ระบบที่พัฒนาสามารถจัดเก็บเอกสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์ JPEG Excel Word PDF ได้ ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจระบบจากการใช้งาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระบบได้รับการยอมรับจากผู้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สามารถนำไปพัฒนาในการสร้างแอปพลิเคชันไลน์ช่วยแจ้งเตือนให้กับผู้ที่ใช้งานได้รับทราบเมื่อมีการดำเนินการจัดทำเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายละเอียดของกฎหมายและเอกสารทางกฎหมายจากแบบฟอร์มที่ได้จัดทำจากโปรแกรมกูเกิ้ลฟอร์ม และนำโปรแกรม AppSheet มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยสร้างในโปรแกรม Mobile Application

7. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมของโรงงานผลิตชิ้นส่วนฟองน้ำสังเคราะห์และยางสังเคราะห์แห่งหนึ่งด้วยการประยุกต์ใช้โปรแกรมกูเกิลฟอร์ม (Google Form) โปรแกรมกูเกิล ชีท (Google Sheet) และโปรแกรมลุคเกอร์ สตูดิโอ (Looker Studio) ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บเอกสารและเพิ่มความถูกต้องความแม่นยำในการสืบค้นเอกสารของผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วมากขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม, สำนักงานเลขานุการกรม, กลุ่มประชาสัมพันธ์. (2566, มกราคม). *รายงานประจำปี 2565*. https://shorturl.asia/4FRyq

พงษ์ศักดิ์ ดรพินิจ และจตุรงค์ จิตติยพล. (2565). การพัฒนาระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์กลุ่มโรงเรียนซำสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2*(4), 447–462. https://doi.org/10.14456/iarj.2022.69

พรเพ็ญ จันทรา, เพ็ญพักตร แกล้วทนงค์ และภัทราภรณ์ เพ็ชรจำรัส. (2561). การประยุกต์ใช้ Google Application เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลราชมงคลศรีวิชัย. *วารสารสาระคาม, 9*(2), 41–56. https://skjournal.msu.ac.th/pdf.php?id=1591844840

วริทธิ์ธร คำหมาย และเพ็ญศรี อมรศิลปชัย. (17 มิถุนายน, 2559). *การพัฒนาระบบจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทโรงสีธัญญรุ่งเรืองชัย (ประเทศไทย) จำกัด* [Paper]. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน, วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.

สิทธิชัย วรโชติกำจร และพัชราภรณ์ วรโชติกำจร. (2561). การพัฒนาระบบจัดเก็บและค้นคืน เอกสารงานสารบรรณ:(Developing of Storage and Retrieval of Document System). *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 6*(1), 137–145. https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jcosci/article/view/10467/8744

อริษา ทาทอง และถนอม กองใจ. (2564). ระบบจัดเก็บและสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์โดยใช้ระบบยืนยันตัวตน CMU OAuth ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสารวิชาการ ปขมท., 10*(2), 92–102.

Journal of Graduate Studies
for Lifelong Learning

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ณริท วัชรสุนทรกิจ[1*], อนุชา โสสัมภบ[1], อภิชาติ ด้วงฉุน[1],
อภิรัตน์ สะอาดม่วง[1], อภิเดช ขาวข้างพูล[1] และสถิรพร เชาวน์ชัย[2]

Received: May 31, 2024
Revised: July 14, 2024
Accepted: July 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และ 4) ค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีและสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 181 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียรสัน และการวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.393 – 0.580 และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์สูงที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และต่ำที่สุด คือ คุณภาพการสอนของครู และ 4) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (x_2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู (x_5) และบรรยากาศโรงเรียน (x_3) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.679 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 46.10 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.452 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.118 + 0.292x_2 + 0.237x_5 + 0.227x_3$$
$$\hat{Z}_y = 0.356\,x_2 + 0.290x_5 + 0.225x_3$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ / การบริหารสถานศึกษา / สหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา

[1*] ***ผู้รับผิดชอบบทความ:*** *นายณริท วัชรสุนทรกิจ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร E-mail: Naritw66@nu.ac.th*

[1] *นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*

[2] *ผู้ช่วยศาสตร์ตราจารย์ ดร. อาจารย์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*

The Factors Affecting the Success of School Administration at the Suphankanlaya Consortium School Under the Secondary Educational Service Area Office, Phitsanulok, Uttaradit Province

Narit Watcharasuntonkit[1*], Anucha Sosomkob[1], Apichart Doungchun[1], Aphirat Saartmuang[1], Apidet Khaokhangpul[1] and Sathiraporn Chaowachai[2]

Abstract

The purposes of this research were : 1) to study the level of the success of school administration; 2) to study the level of factors affecting the success of school administration; 3) to study the relationship between the factors affecting the success of school administration and the success of school administration; and 4) to determine appropriate forecasting variables and develop multiple linear regression for the success of school administration at the Suphankanlaya Consortium school under the secondary educational service area office in Phitsanulok, Uttaradit Province. The participants were 181 directors and teachers in Suphankanlaya Consortium school under the secondary educational service area office in Phitsanulok, Uttaradit Province. The sample was indicated using the Krejcie & Morgan table and randomly selected by the stratified sampling method. Data were collected by the questionnaire. The statistics used in the data analysis were mean, standard deviation, Pearson's Correlation Coefficient, and a stepwise multiple regression analysis. The research found that: 1) the level of the success of school administration of the school in Suphankanlaya Consortium school under secondary educational service area office Phitsanulok is the highest, 2) the level of the factors affecting the success of school administration of the school in Suphankanlaya Consortium school under secondary educational service area office Phitsanulok Uttaradit Province is the highest, 3) the factors affecting the success of school administration and the success of school administration of the school in Suphankanlaya Consortium school under secondary educational service area office Phitsanulok Uttaradit Province coefficient are between 0.393 – 0.580. The most factors affecting the success of school administration and the success of school administration of the school in Suphankanlaya consortium school under secondary educational service area office Phitsanulok Uttaradit Province is vision of the school administrators and the least factors is teaching quality of teacher, and 4) The multiple regression with the significance level of 0.01 are consisted of 3 factors: is vision of the school administrators (x_2), job satisfaction of teacher (x_5) and school Atmosphere (x_3) that affecting the success of school administration and the success of school administration of the school in Suphankanlaya consortium school under secondary educational service area office Phitsanulok Uttaradit Province. The model correlation (R) is 0.679, the coefficient of multiple determination (R') is 46.10%, and the standard error is 0.452. The regression equations are;

$$\hat{Y} = 1.118 + 0.292x_2 + 0.237x_5 + 0.227x_3$$
$$\hat{Z}_y = 0.356\,x_2 + 0.290x_5 + 0.225x_3$$

Keywords: The Factors Affecting Success / School Administration / The Suphankanlaya Consortium

[1*] *Corresponding Author: Narit Watcharasuntonkit, Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University*
E-mail: Naritw66@nu.ac.th

[1] *Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University*
[2] *Assistant Professor Dr. Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University*

1. บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานของความเจริญก้าวหน้าของทุกสิ่ง เพราะการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลผ่านสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความรู้ในด้านต่างๆ ฝึกตนเองให้มีความรอบคอบระมัดระวังโดยใช้สติปัญญาในการทำงานและดำเนินชีวิต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554)

การบริหารจัดการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารจัดการอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงานของสถานศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการบริหาร ในปัจจุบันสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารอีกประการหนึ่งคือ การทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบ ถึงแม้งานหลักของครูคืองานสอน แต่งานในหน้าที่พิเศษอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ครูไม่สามารถปฏิเสธได้นั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะทำให้ครูทุกคนรักในงานสอน รักการทำงาน มีการทำงานและเก็บงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้ตามความมุ่งหมายและทันการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ซึ่งความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษานั้นเกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ จนเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อการบริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐาน

การบริหารงานให้เกิดผลสำเร็จนั้นจะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง ซึ่งปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาต่างต้องการบริหารงานโรงเรียนให้ไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ตลอดจนพยายามที่จะพัฒนาปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา Reid, David and Peter (1988) กล่าวว่า โรงเรียนจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมของผู้บริหาร 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) บรรยากาศโรงเรียน 4) คุณภาพการสอนของครู 5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 6) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู (อุมาพร สันตจิตร, 2552)

โรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ประกอบด้วย 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี 2) โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม 3) โรงเรียนวังโพรงพิทยาคม 4) โรงเรียนไทรย้อยพิทยาคม 5) โรงเรียนเนินกุ่มวิทยา และ 6) โรงเรียน

เนินมะปรางศึกษาวิทยา ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ภายในปี 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงด้านการบริหารจัดการศึกษา สืบสานศาสตร์พระราชา ผู้เรียนมีความรู้ มีความสุข มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพและเต็มศักยภาพ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษานับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพและมีศักยภาพเทียบเคียงในระดับสากล อันจะเกิดประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

2.2 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

2.4 เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีและสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ อุมาพร สันตจิตร (2552), วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552), วัชรพงษ์ น่วมมะโน และกาญจนา บุญส่ง (2558), นฏกร ปั้นพุ่มโพธิ์ และคณะ (2561) และเพ็ญพรรณ เครากระโทก (2562) มาสังเคราะห์ได้ 6 ปัจจัย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศโรงเรียน ด้านคุณภาพการสอนของครู ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู ที่อาจ จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และได้นำแนวคิดของมาพร สันตจิตร (2552), วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552), วัชรพงษ์ น่วมมะโน และกาญจนา บุญส่ง (2558), นฏกร ปั้นพุ่มโพธิ์ และคณะ (2561) และเพ็ญพรรณ เครากระโทก (2562) และปรมพร ทิพย์พรม (2563) มาสังเคราะห์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารและการสนับสนุน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สามารถเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

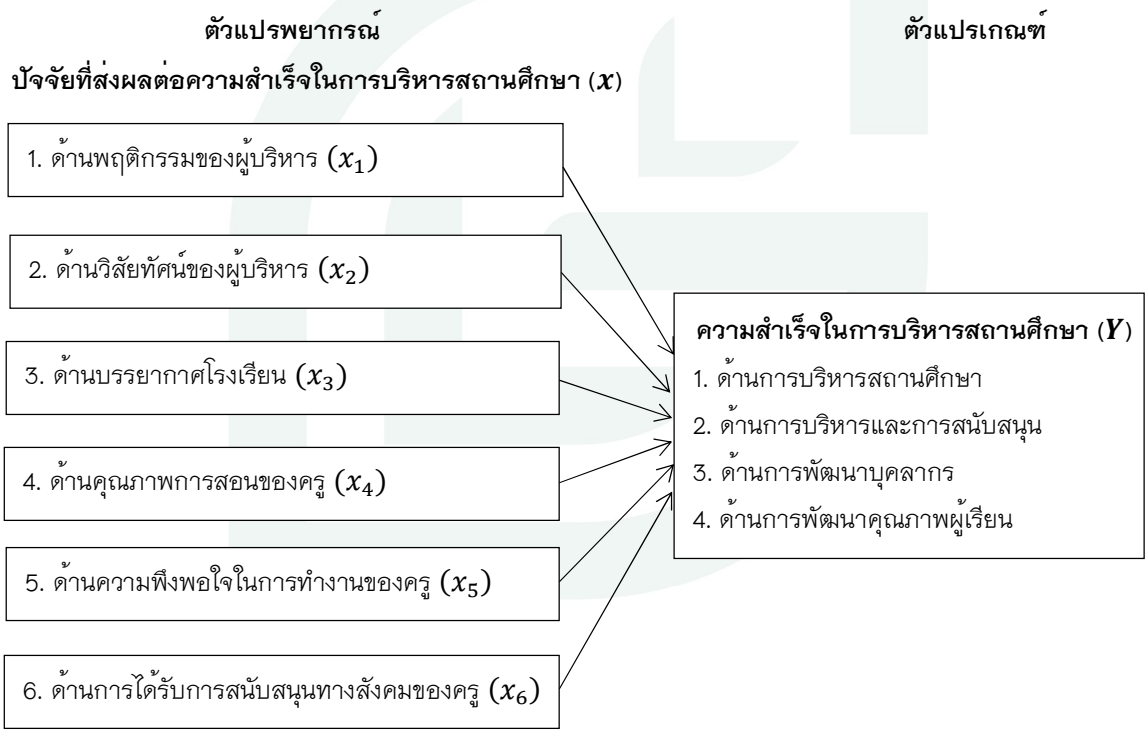

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี 2) โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม 3) โรงเรียนวังโพรงพิทยาคม 4) โรงเรียนไทรย้อยพิทยาคม 5) โรงเรียนเนินกุ่มวิทยา และ 6) โรงเรียนเนินมะปรางศึกษาวิทยา จำนวน 335 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 181 คน ใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแต่ละโรงเรียน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร 2) ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) ด้านบรรยากาศโรงเรียน 4) ด้านคุณภาพการสอนของครู 5) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 6) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

แบบสอบถามฉบับดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try – out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนข้อ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ที่	รายการ	จำนวน (ข้อ)	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร	6	0.49 – 0.61	0.88
2	ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	6	0.56 – 0.65	0.90
3	ด้านบรรยากาศโรงเรียน	6	0.46 – 0.56	0.86
4	ด้านคุณภาพการสอนของครู	6	0.44 – 0.54	0.88
5	ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู	6	0.46 – 0.59	0.90
6	ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู	5	0.37 – 0.63	0.87
7	ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา	24	0.43 – 0.71	0.95

4.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแนบ QR Code แบบสอบถามในรูปแบบ Google form และจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามตามที่ระบุจำนวน จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) วิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียรสัน (Pearson's Correlation Coefficient) และ 3) วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ด้าน	ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา	(n=181)		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การบริหารสถานศึกษา	4.54	0.44	มากที่สุด
2	การบริหารและการสนับสนุน	4.57	0.44	มากที่สุด
3	การพัฒนาบุคลากร	4.67	0.40	มากที่สุด
4	การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.66	0.41	มากที่สุด
	รวม	**4.61**	**0.35**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.61)

5.2 ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ด้าน	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา	(n=181)		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	พฤติกรรมของผู้บริหาร	4.60	0.41	มากที่สุด
2	วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	4.55	0.43	มากที่สุด
3	บรรยากาศโรงเรียน	4.74	0.35	มากที่สุด
4	คุณภาพการสอนของครู	4.68	0.38	มากที่สุด
5	ความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.59	0.43	มากที่สุด
6	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู	4.58	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.74) รองลงมาได้แก่ ด้านคุณภาพการสอนของครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.55)

5.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	พฤติกรรมของผู้บริหาร (x_1)	วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (x_2)	บรรยากาศโรงเรียน (x_3)	คุณภาพการสอนของครู (x_4)	ความพึงพอใจในการทำงานของครู (x_5)	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู (x_6)
ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา (Y)	0.542**	0.580**	0.494**	0.393**	0.495**	0.495**

จากตารางที่ 4 พบว่า แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ อยู่ระหว่าง 0.393 – 0.580 และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (r_{xy}= 0.580) รองลงมาได้แก่ ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร (r_{xy}= 0.542) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู (r_{xy}= 0.495) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู (r_{xy}= 0.495) ด้านบรรยากาศโรงเรียน (r_{xy}= 0.494) และต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพการสอนของครู (r_{xy}= 0.393)

5.4 ผลการค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีและสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ถอดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t	Sig.
วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (x_2)	0.292	0.055	0.356	5.354**	0.000
ความพึงพอใจในการทำงานของครู (x_5)	0.237	0.049	0.290	4.815**	0.000
บรรยากาศโรงเรียน (x_3)	0.227	0.065	0.225	3.482**	0.001
R = 0.679					
R^2 = 0.461					
R^2adj = 0.452					
SE_{est} = 0.26092					
F = 50.512*					
a = 1.118					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ถอดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัว ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (x_2) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู (x_5) และด้านบรรยากาศโรงเรียน (x_3) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.679 มีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 46.10 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.261 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.118 + 0.292x_2 + 0.237x_5 + 0.227x_3$$
$$\hat{Z}_y = 0.356\,x_2 + 0.290x_5 + 0.225x_3$$

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สามารถสรุป และอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

6.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือสหวิทยาเขตสุพรรกัลยามีการมองเห็นเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผน กำหนดแนวทาง มองเห็นภาพการปฏิบัติงานในอนาคต โดยภาพนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของการศึกษามีความเป็นไปได้ และสามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐาน เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ นฏกร ปั้นพุ่มโพธิ์ และคณะ (2561) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ วัชรพงษ์ น่วมมะโน และกาญจนา บุญส่ง (2558) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต10 ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ คุณภาพการสอนของครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูของโรงเรียนในเครือสหวิทยาเขตสุพรรกัลยาเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ดี แต่อาจเนื่องด้วยยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของในการบริหารสถานศึกษามากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวดี พันเพชรสี (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ คุณภาพการสอนของครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการสอนของครูมีความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดพบว่า คุณภาพการสอนของครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้าครูมีพฤติกรรมการสอนดีและเหมาะสมแล้วผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิด และธรรมจริยา ตลอดจนเจตคติต่างๆ ที่มีต่อการเรียนน่าจะสูงตามไปด้วย

6.2 ผลการค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

6.2.1 ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการทำนายความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายของสถานศึกษาที่ชัดเจน จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัตรกมล สมแตง (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษอุตรดิตถ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์สามารถนำโรงเรียนไปสู่มาตรฐานสากล ตามเป้าหมายที่กำหนดได้ และยังสอดคล้องกับ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ในโรงเรียนมีความสำพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

6.2.2 ความพึงพอใจในการทำงานของครู เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการทำนายความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความพึงพอใจในการทำงานเกิดจากการที่ครูมีความพอใจในการทำงาน ทำงานด้วยความเต็มใจ สบายใจ ได้รับงานตามความถนัดของตน การบริหารงานของผู้บริหารที่มีคุณภาพ สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการทำงานของครู ส่งผลให้งานที่ทำออกมาได้คุณภาพอันส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel (2001) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จขององค์การ ถ้าบุคลากรในองค์การมีความพึงพอใจสูงคุณภาพงานก็สูงในทางตรงกันข้ามหากบุคลากรในองค์การไม่มีความพึงพอใจในการทำงานคุณภาพงานก็จะต่ำด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรพงษ์ น่วมมะโน และกาญจนา บุญส่ง (2558) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน เมื่อครูมีความพึงพอใจในการทำงานทำให้ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิผล อันส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

6.2.3 บรรยากาศโรงเรียน เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการทำนายความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบรรยากาศของโรงเรียนเกิดจากบรรยากาศในการทำงานทั้งทางตรงและทางอ้อมของครู สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความผูกพันในองค์กรของครู สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่ออิทธิพลพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน

อันส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ และยังทำให้นักเรียนสามารถมาเรียนได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย อันส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พิพัฒน์ ไผ่แก้ว และสถิรพร เชาวน์ชัย (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันธ์ในองค์การของครู ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานส่งผลต่อความผูกพันธ์ในองค์กรของครูอันส่งผลต่อการทำงานของครู และยังสอดคล้องกับ ณรงค์ศักดิ์ นาคสมบูรณ์ (2561) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศองค์การส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับ เยาวดี พันเพชรศรี (2557) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษาได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และวัฒนธรรมสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน วางแผนการทำงานล่วงหน้าในเรื่องต่างๆ ก่อนการดำเนินงาน ดำเนินงานต่างๆ ด้วยความเป็นระบบ มีการติดตามการทำงาน และนำผลการทำงานมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

7.1.2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครูส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจสำหรับครู มอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถและศักยภาพของครูแต่ละคน เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

7.1.3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุพรรณกัลยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข สร้างการทำงานเป็นทีม สร้างความผูกพันให้แก่ครู เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานของครู และสภาพแวดล้อมห้องทำงาน ห้องเรียนควรสะอาดถูกสุขอนามัย เพียงพอต่อการใช้งาน และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เพื่อค้นหาว่ามีตัวแปรอื่นอีกหรือไม่ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

7.2.2 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*). กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์.

ฉัตรกมล สมแตง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 6*(10), 172–188.

ณรงค์ศักดิ์ นาคสมบูรณ์. (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

นฏกร ปั้นพุ่มโพธิ์, สมศรี ทองนุช และสุเมธ งามกนก. (2561). ปัจจัยที่สงผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 13*(1), 81–96.

ปรมพร ทิพย์พรม. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพประจำ ตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

พิพัฒน์ ไผ่แก้ว และสถิรพร เชาวน์ชัย. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์การของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 4*(1), 51–64.

เพ็ญพรรณ เคราการโทก. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

เยาวดี พันเพชรศรี. (2567). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัชรพงษ์ น่วมมะโน และกาญจนา บุญส่ง. (2558). ปัจจัยที่สงผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8*(1), 1120-1131.

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกิการ, https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf.

อุมาพร สันตจิตร. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Education administration: theory research and practice* (6th ed.). McGraw-Hill.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Reid, K., David, H., & Peter, H. (1988). *Towards the effective school.* Basic Blackwell.

Journal of Graduate Studies
for Lifelong Learning

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

นันทพร เรืองสวัสดิ์[1] และเอกพล กาละดี[2]

Received: April 21, 2024
Revised: May 30, 2024
Accepted: June 5, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

การศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวางนี้ศึกษาจากตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน จำนวน 138 คน จากทั้งหมด 1,720 ครัวเรือน จากการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยสูตรประมาณค่าเฉลี่ยประชากร และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคจากแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.74 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.67 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 54.14 ปี (S.D.=12.87) ประกอบอาชีพค้าขายธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 33.33 ด้านปัจจัยนำมีความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$= 9.67, S.D.=0.84) ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ($\bar{x}$= 4.48, S.D.=0.46) การรับรู้ถึงประโยชน์และผลกระทบการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$= 4.99, S.D.=0.09) ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$= 8.91, S.D. = 0.92) ปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$= 3.66, S.D.=0.67) และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$= 3.83, S.D.=0.47) และ 2) เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ แล้วพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และปัจจัยสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน สมการถดถอยสามารถทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ร้อยละ 51.60

คำสำคัญ: พฤติกรรม / การลดปริมาณขยะมูลฝอย / ปัจจัยที่มีอิทธิพล

[1] ***ผู้รับผิดชอบบทความ:*** *นางสาวนันทพร เรืองสวัสดิ์ สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านสวน จังหวัดสุโขทัย E-mail: Nantaporn711@gmail.com*

[1] *นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

[2] *ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

Factors Affecting Household Waste Reduction Behavior in Ban Suan Subdistrict Municipality, Mueang Sukhothai District, Sukhothai Province

Nantaporn Ruengsawat[1] and Ekaphol Kaladee[2]

Abstract

This study aimed to investigate 1) personal factors, leading factors, supporting factors, reinforcing factors, and behaviors related to reducing the quantity of household waste, and 2) factors affecting the behavior of reducing household waste in the Ban Suan Subdistrict Municipality of Sukhothai's Mueang district.

The cross-sectional study was conducted with 138 household representatives aged 18 and above residing in households located in the Ban Suan Subdistrict Municipality, a total of 1,720 households were selected using a stratified random sampling technique based on the average population formula. Data were collected through a validated questionnaire after content validation by three experts. The reliability analysis yielded a Cronbach's alpha coefficient of 0.74. The data was analyzed using frequencies, percentages, means, standard deviations, and multiple linear regressions.

The findings revealed that: 1) Of all respondents, 66.67% were aged 54.14 years (SD = 12.87) on average. The majority were engaged in private business (33.33%). Regarding leading factors, knowledge about reducing household waste was high ($\bar{x}$= 9.67, SD = 0.84), and attitudes toward waste reduction were positive ($\bar{x}$= 4.48, SD = 0.46). Perception of benefits and impacts of waste reduction was high ($\bar{x}$= 4.99, SD = 0.09), and factors supporting waste reduction were at a high level ($\bar{x}$= 8.91, SD = 0.92). Reinforcing factors for waste reduction were at a moderate level ($\bar{x}$= 3.66, SD = 0.67), and the behavior of reducing organic waste in households was at a high level ($\bar{x}$= 3.83, SD=0.47). 2) After controlling for the confounding variables, statistically significant factors affecting the behavior of reducing organic waste in households at the 0.05 level were education level, knowledge about waste reduction, attitudes toward waste reduction, and factors supporting waste reduction. The regression equation could predict the behavior of reducing household waste by 51.60%.

Keywords: Behavior / Waste reduction / Factors affecting

[1] ***Corresponding Author:*** *Nantaporn Ruengsawat, Ban Suan Subdistrict Sukhothai Province, E-mail: Nantaporn711@gmail.com*

[1] *Master of Public Health program students Health Science, Sukhothai Thammathirat Open University*

[2] *Assistant Professor Dr. Ekaphol Kaladee, Department of Health Sciences, Sukhothai Thammathirat Open University*

1. บทนำ

ปัจจุบันขยะจำนวนมากถูกผลิตขึ้นในโลกทุกวัน ส่วนใหญ่เกิดจากการขยายตัวของเมืองและอัตราการบริโภคที่รวดเร็ว จากข้อมูลของธนาคารโลก ปริมาณขยะต่อปีเพิ่มขึ้นเป็น 4.5 ล้านล้านปอนด์ (Waste & material traceability solution for sustainable facilities, 2023) การขยายตัวของประชากร และการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีส่งผลให้สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) กลายเป็นปัญหาระดับโลกที่หลายฝ่ายต่างแสดงความเป็นกังวลรายงานของ Waste Generation and Recycling Indices 2019 เปิดเผยถึงสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากแต่ละปีมีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นมากกว่า 2.1 พันล้านตันทั่วโลกแต่มีขยะเพียงร้อยละ 16 เท่านั้นที่ได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม, 2564) สำหรับประเทศไทย ปัญหาขยะมูลฝอยยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมไทย ระบบการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย ที่ไม่มีกฎหมายบังคับให้ภาคประชาชนคัดแยกขยะในครัวเรือน รวมถึงยังไม่มีมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจในการคัดแยกขยะในครัวเรือน การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่ต้องการความสะดวกสบายมากขึ้นส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในประเทศมาเลเซียที่พบว่าอายุและการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน (พฤติกรรมการใช้ซ้ำและการรีไซเคิล) โดยวิถีชีวิตของคนในครัวเรือนส่งผลต่อการลดปริมาณขยะ รวมถึงยังขาดความรู้ในการคัดแยกขยะ (Choon et al., 2017)

โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดจากนโยบายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่มีความชัดเจน (ชัยวิชิต พลหลา, 2559) ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอย การคัดแยกจัดเก็บและขนขยะมูลฝอย ยานพาหนะที่ใช้ในการเก็บขนขยะมูลฝอย และการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องของงบประมาณ บุคลากร ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการมูลฝอยได้บรรลุวัตถุประสงค์ (มาลัย เอี่ยมจำเริญ, 2557) หากประชาชนได้มีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถแก้ปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืนโดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการเรื่องขยะมูลฝอย จัดหาสถานที่กำจัดขยะที่มีความเหมาะสม ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะ และสนับสนุนให้เกษตรกรทำการเกษตรอินทรีย์ (นฤนาท ยืนยง และพิชชานาถ เงินดีเจริญ, 2565) ในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจึงต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศตั้งแต่รัฐบาลมีการกำหนดให้ขยะมูลฝอยเป็น “วาระแห่งชาติ” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 และในปี พ.ศ.2559 ได้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559 – 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานสำหรับทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนให้การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเป้าหมายสำคัญของแผน คือ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 80 โดยจะเพิ่มการคัดแยกขยะจากบ้านเรือนและนำกลับไป รีไซเคิล ร้อยละ 36 ลดปริมาณขยะอาหารเหลือ ร้อยละ 28 เพื่อลดปัญหากลิ่นเหม็นที่กองขยะและลดก๊าซเรือนกระจก

ผลกระทบจากการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องส่งผลให้เกิดมลพิษทั้งในดิน มลพิษทางน้ำ และมลพิษทางอากาศที่ส่งผลต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหลายพื้นที่ (นุชประภา โมกข์ศาสตร์, 2565) และวิธีการกำจัดในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพ พบขยะตกค้างสะสมในชุมชนกว่าปีละ 5.67 ล้านตัน โดยสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมีเพียง 111 แห่ง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องมีมากถึง 1,963 แห่ง การกำจัดโดยการฝังกลบ มีเพียง 72 แห่งเท่านั้นที่ฝังกลบถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เป็นการเทกองมากถึง 1,577 แห่ง และเผากำจัดกลางแจ้ง 61 แห่ง (กรมควบคุมมลพิษ, 2563) โดยมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องพื้นที่และงบประมาณในการจัดการ จึงเห็นภาพภูเขากองขยะอยู่ทั่วประเทศไทย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ส่งกลิ่นเหม็น ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงสร้างภาวะโลกร้อน (กรมอนามัย, 2561, อ้างถึงใน นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2565) นอกจากนี้การที่ประชาชนทิ้งขยะในปริมาณเพิ่มขึ้นยังส่งผลกระทบสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากครัวเรือนที่มีการทิ้งขยะมูลฝอยในปริมาณมาก มีแนวโน้มที่จะนำขยะไปกำจัดด้วยตนเองอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผากลางแจ้ง ซึ่งก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นและฝุ่นละออง ทำให้ประชาชนบางรายเกิดโรคระบบทางเดินหายใจ และโรคภูมิแพ้ โดยพบว่าผลกระทบสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้แก่ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ทิ้งและทัศนคติต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (มธุรส บุญติ๊บ และคณะ, 2565) สำหรับผลกระทบจากการจัดการขยะไม่เหมาะสมนอกจากจะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว ยังส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เศษขยะปลิวกระจัดกระจาย สุนัขคุ้ยเขี่ยขยะ มีสัตว์แมลง และพาหะนำโรค ขยะอุดตันร่องระบายน้ำทิ้งขยะตามไร่ นา สวน และพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น (ดิษฐพล ใจซื่อ และคณะ, 2560)

หลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรตามหลัก 5Rs ประกอบด้วย การลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ (Reuse) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) การหมุนเวียนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) ซึ่งหลักการจัดการขยะมูลฝอยนี้สามารถช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนได้หากประชาชนในพื้นที่ได้รับการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (ฉัตรนภา สนองบุญ, 2563; สุทธิ์ บุญโท และพีรญา อึ้งอุดรภักดี, 2559; ปัญจะ หัตตะโสภา, 2557) สำหรับปัญหาการจัดการขยะที่ต้นทางในชุมชน พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีการกำจัดโดยกองขยะบนพื้นแล้วเผา และมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งน้อยที่สุด ซึ่งคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวิธีการในการจัดการขยะที่ต้นทางอย่างถูกวิธี (ดิษฐพล ใจซื่อ และคณะ, 2560) จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนมีหลายปัจจัย (Multi-factors) โดยเฉพาะปัจจัยด้านความรู้ การรับรู้ และค่านิยม เป็นต้น หากสามารถค้นหาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนได้ จะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน จากปัญหาที่กล่าวมาและเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย โดยประยุกต์ใช้แนวคิด

แบบจำลอง PRECEDE ของ W.Lawrence,Green ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยเป็นการวิเคราะห์แบบย้อนกลับ และพิจารณาถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพแบบสหปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคล นำไปสู่แนวทางในการวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน และการบริหารจัดการมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ปัจจัยส่วนบุคคล
1) เพศ
2) อายุ
3) อาชีพ
4) ระดับการศึกษา
5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
6) จำนวนสมาชิกที่อยู่อาศัยในครัวเรือน
7) ระยะเวลาการอยู่อาศัยในครัวเรือน
8) ลักษณะที่อยู่อาศัย
9) จำนวนถังขยะในครัวเรือน
10) บทบาทในครัวเรือน

ปัจจัยนำด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
1) ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
2) ทัศนคติในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
3) การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ปัจจัยเอื้อด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
1) การมีนโยบายเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
2) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน
3) การสนับสนุนกิจกรรม/โครงการลดปริมาณขยะมูลฝอยของหน่วยงานภาครัฐ และ การเข้าถึงบริการรับซื้อของเก่า

ปัจจัยเสริมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
1) การประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรม และข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
2) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม เช่น การชื่นชม/ตักเตือนในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน การมอบรางวัลจากเทศบาล ผู้นำชุมชน ครอบครัว เพื่อนบ้าน
3) การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในการจัดการขยะ

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย
1) การลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce)
2) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)
3) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling)
4) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair)
5) การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง (A cross-sectional descriptive study)

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยในครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1,720 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยในครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 138 คน จาก 138 ครัวเรือน การคำนวณขนาดตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรในกรณีทราบจำนวนของประชากรที่แน่นอน (Wayne, 1995) เนื่องจากตัวแปรตามของการศึกษาครั้งนี้ เป็นค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งจะได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 125 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดตัวอย่างเพิ่มร้อยละ 10 ของขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ เพื่อป้องกันข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือสูญหาย ดังนั้นจึงได้ขนาดตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 138 ครัวเรือน การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบชั้นภูมิ (Stratified Radom Sampling) โดยแบ่งชั้นภูมิตามจำนวนหมู่บ้าน (3 หมู่บ้าน) ซึ่งจะได้ทั้งหมด 3 ชั้นภูมิ มีจำนวนครัวเรือนในแต่ละชั้นภูมิเป็นหน่วยสุ่ม แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากแต่ละชั้นภูมิ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มจากบ้านเลขที่ในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนในแต่ละชั้นภูมิ จนได้ขนาดตัวอย่างครบ 138 ครัวเรือน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ลักษณะที่อยู่อาศัย ประเภทขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่พบมากที่สุด และการมีถังขยะในครัวเรือน เป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ และให้เติมข้อความหรือจำนวนสั้นๆ จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ประกอบด้วย

2.1 ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน จำนวน 10 ข้อ

2.2 ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน จำนวน 10 ข้อ

2.3 การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีนโยบายชุมชนในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน สิ่งอำนวยความสะดวกในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน การได้รับการอบรมในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และการเข้าถึงบริการรับซื้อของเก่า จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามเกี่ยวกับการ

เสริมแรงที่ได้รับจากเทศบาล ผู้นำชุมชน ครอบครัว เพื่อนบ้าน และการได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามหลักการ 5Rs ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) และการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นข้อความสั้นๆ

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและข้อความในแต่ละข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) และทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกครัวเรือนในเทศบาลตำบลใกล้เคียง จำนวน 30 คน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.739

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4.1 คัดเลือก อสม. จำนวน 6 คน (หมู่บ้านละ 2 คน) เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถาม

4.4.2 ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันให้กับ อสม.

4.4.3 อสม. นำแบบสอบถามไปทำการแจกให้หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 138 คน (138 ครัวเรือน) และรอเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายใน ระยะเวลา 1 เดือน

4.4.4 ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกรณีการแจกแจงของข้อมูลไม่ปกติ จะนำเสนอด้วยค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression) โดยใช้วิธีการนำเข้าทุกตัวแปร (Enter method) เพื่อทดสอบอิทธิพลของตัวแปร เนื่องจากเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม กรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรต่อเนื่องทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ (สุทิน ชนะบุญ, 2560) ตัวแปรอิสระแต่ละตัว

มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์กันหรือเป็นอิสระต่อกัน (ค่าสหสัมพันธ์ไม่ควรเกิน 0.7) ในกรณีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณเพราะจะทำให้เกิดการ Multicollinearity คือ การที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ค่าสัมประสิทธ์การตัดสินใจ (r) สูงเกินความเป็นจริง การแจกแจงของตัวแปรตามเป็นแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) ค่าของ Y มีความแปรปรวนเท่ากันทุกค่าของ X ความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ (Residual) ที่ทุกจุดบนเส้นถดถอยมีค่าเท่ากัน

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 138 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 92 คน (ร้อยละ 66.67) มีอายุเฉลี่ย 54.14 ปี (S.D.= 12.87) ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.43 ค่ามัธยฐานรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน 9,000 บาท (รายได้ต่ำสุด 0 บาท (ไม่มีรายได้), รายได้สูงสุด 30,000 บาท) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 1 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 57.25 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 48.26 ปี ลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นบ้านเดี่ยวเพื่ออยู่อาศัย ร้อยละ 84.06 ประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ขยะอินทรีย์ (เศษอาหาร, เศษไม้, ใบไม้, หญ้า ฯลฯ) 2) ขยะทั่วไป (ถุงพลาสติก, ถุงขนม, เศษผ้า ฯลฯ) และ 3) ขยะรีไซเคิล (ขวดแก้ว, ขวดพลาสติก, กระดาษ, เศษเหล็ก) จำนวนถังขยะในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีถังขยะจำนวน 1 ใบ คิดเป็นร้อยละ 90.58 และส่วนใหญ่มีบทบาทในครัวเรือนเป็นแม่บ้าน/ผู้ประกอบอาหาร ร้อยละ 51.45 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 138)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	46	33.33
หญิง	92	66.67
อายุ		
<30 ปี	4	2.90
30–39 ปี	18	13.04
40–49 ปี	29	21.01
50–59 ปี	27	19.57
60 ขึ้นไป	60	43.48
Mean = 54.14 ปี (S.D.= 12.87) ค่ามัธยฐาน = 57 (min = 20, max = 78)		

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 138) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	46	33.33
เกษตรกร	38	27.54
รับจ้างทั่วไป	22	15.94
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	12	8.70
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ	12	8.70
อื่นๆ	8	5.79
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	2	1.45
ประถมศึกษา	42	30.43
มัธยมศึกษา/ปวช.	30	21.74
อนุปริญญา/ปวส.	26	18.84
ปริญญาตรี	38	27.54
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน		
10,769.57 บาท (S.D.= 6407.75) ค่ามัธยฐาน = 9,000 (min = 0, max = 30,000)		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
เฉลี่ย 3 คน (S.D.= 1.28) ค่ามัธยฐาน = 3 (min =1, max = 7)		
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน		
เฉลี่ย 48.26 ปี (S.D.= 17.51) ค่ามัธยฐาน = 51 (min = 5, max = 78)		
ลักษณะที่อยู่อาศัย		
บ้านเดี่ยวเพื่ออยู่อาศัย	116	84.06
บ้านเดี่ยวหรือตึกแถวเพื่ออยู่อาศัยและค้าขายทำธุรกิจ	16	11.59
หอพัก/ห้องเช่า	5	3.62
ตึกแถวเพื่ออยู่อาศัย	1	0.72
ประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก		
ขยะอินทรีย์, ขยะทั่วไป และ ขยะรีไซเคิล	138	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 138) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนถังขยะในครัวเรือน		
1 ใบ	125	90.58
2 ใบ	11	7.97
3 ใบขึ้นไป	2	1.45
เฉลี่ย 1.14 ใบ (S.D.=0.54) ค่ามัธยฐาน =1 (min = 1, max = 5)		
บทบาทในครัวเรือน		
แม่บ้าน/ผู้ประกอบอาหาร	71	51.45
หัวหน้าครอบครัว	48	34.78
ผู้อาศัย	19	13.77

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < 0.05) มีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลคือระดับการศึกษา (Beta = 0.196, P-value = 0.012) ปัจจัยนำ คือความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน (Beta = 0.153, P-value = 0.036) ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน (Beta = 0.423, P-value <0.001) และปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน (Beta = 0.251, P-value = 0.001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 3.332 และสามารถทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ร้อยละ 51.60 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ±0.351 โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ตัวแปรปัจจัยนำคือทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้สูงสุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	B	S.E.	Beta	95% CI	P-value
ปัจจัยส่วนบุคคล					
ระดับการศึกษา	0.207	0.081	0.196	0.047 – 0.367	0.012

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	B	S.E.	Beta	95% CI	P-value
ปัจจัยนำ					
ความรู้	0.086	0.041	0.153	0.006 – 0.167	0.036
ทัศนคติ	0.432	0.073	0.423	0.287 – 0.576	<0.001
ปัจจัยเสริม	0.179	0.053	0.251	0.073 – 0.284	0.001
Constant	3.332	1.851		-0.333 – 6.996	0.074

R^2=0.516, SEE = 0.351, F = 8.07, Sig. of F< 0.001

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.83 (S.D. =0.47) สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่ากลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย = 3.89 (S.D. = 0.59) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 69.10 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ร้อยละ 30.40 และ 0.50 ตามลำดับ แต่ในการศึกษานี้ ครัวเรือนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมากกว่าการศึกษาที่อ้างถึงเล็กน้อย โดยมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับดี ร้อยละ 73.19 รองลงมาเป็น ระดับกลาง ร้อยละ 26.81 โดยพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) และการซ่อมหรือแก้ไข (Repair) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของอมร อภิสิทธิ์อมร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและการรับรู้ของประชาชนในการจัดการขยะครัวเรือนกรณีศึกษาคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 โดยด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิมชาติ แสไพศาล (2556) ประชาชนมีพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x}$= 3.59) ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x}$= 3.01) และพฤติกรรมลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x}$= 2.94)

เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของทศวร อาภรณ์พงษ์ (2559) ที่พบว่าการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้หลัก 3Rs Reduce มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}$= 3.57) รองลงมาเป็น Recycle ($\bar{x}$= 3.55) และ Reuse ($\bar{x}$= 3.39) ความไม่สอดคล้องของผลการศึกษานี้ บ่งบอกถึงความแตกต่างของพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดจากบริบทชุมชนที่ต่างกัน รวมถึงนโยบาย การดำเนินงานส่งเสริมพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่อาจแตกต่างกันในแต่ละเทศบาล จะเห็นว่าพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ยังคงเป็นไปตามหลัก 3Rs สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้เสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน โดยเน้นการใช้หลัก 3Rs ได้แก่ 1) Reduce 2) Reuse และ 3) Recycle ซึ่งยังไม่ค่อยมีการดำเนินงานให้ครบหลักการ 5Rs ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเทศบาลตำบลบ้านสวน ควรส่งเสริมให้เกิดการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ด้วยหลักการ 5Rs เน้นให้ประชาชนดำเนินการอีก 2Rs ให้เพิ่มมากขึ้น คือการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) และการซ่อมหรือแก้ไข (Repair)

6.2 ปัจจัยนำการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

6.2.1 ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 95.65 ซึ่งการที่ประชาชนมีความรู้ในการลดปริมาณขยะมูลฝอยก็สอดคล้องกับปัจจัยเอื้อที่พบว่า ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเทศบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชน มากถึงร้อยละ 97.10 สอดคล้องกับการศึกษาของมโนลี ศรีเปารยะเพ็ญพงษ์ และคณะ (2561) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่าความรู้การจำกัดขยะ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 92.3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์รายตัวแปร พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value = 0.002) สอดคล้องกับการศึกษาของธนกร สันติธรรมากร และณัฐกฤตา ศิริโสภณ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของนิสิตในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พบว่าปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.19$, $p < 0.001$) เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่า ความรู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value = 0.036) สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ

การศึกษาของ Haji Ali & Siong (2016) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะมูลฝอยครัวเรือน คือ ความรู้ (P-value < 0.05) ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันมีช่องทางในการรับข่าวสารความรู้ต่างๆ ที่รวดเร็ว และทันสมัยมากขึ้นทั้งช่องทางออนไลน์ Facebook, Line YouTube หรือ TikTok ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มวัย ดังนั้นนอกจากการจัดให้มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมการผลิตสื่อความรู้เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ ด้วย

6.2.2 ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ย = 4.48 (S.D. = 0.46) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 96.38 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 3.62 และพบว่าปัจจัยทัศนคติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Beta =0.423, P-value < 0.001) โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนระดับดี ร้อยละ 100.00 มีทัศนคติในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่าทัศนคติที่ดีส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Haji Ali & Siong (2016) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะมูลฝอยครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P-value < 0.05) สอดคล้องกับการศึกษาของจตุพร ไกรกิจราษฎร์ และโชติ บดีรัฐ (2565) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า ทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r = 0.465) และการศึกษาของศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ที่พบว่าทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน (P-value < 0.001) ซึ่งการศึกษานี้ก็พบว่า ปัจจัยทัศนคติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนมากที่สุด ดังนั้นจึงควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้กับประชาชน รณรงค์การคัดแยกขยะรีไซเคิล การลดใช้โฟม และถุงพลาสติกโดยเฉพาะการคัดแยกขยะให้ถูกประเภทตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือน รวมถึงสร้างความเข้าใจวิธีการเก็บขน รวบรวม และการกำจัดขยะแต่ละประเภท ให้ประชาชนมั่นใจได้ว่าการแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจะไม่เสียเวลาเปล่า เพื่อลดทัศนคติที่ว่า ไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะที่ครัวเรือน เพราะสุดท้ายรถเก็บขนขยะก็จะเทรวมกัน

6.2.3 การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 100.00 ซึ่งมากที่สุดในปัจจัยทุกด้าน แต่ทั้งนี้พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value =0.825) ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2561) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้านในตำบลบึงพระ

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.3 ปัจจัยเอื้อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 97.10 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value =0.001) โดยปัจจัยเอื้อที่มีคะแนนสูงที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน เช่น การจัดให้มีถังขยะที่เพียงพอแบ่งตามประเภทขยะ ส่วนปัจจัยเอื้อที่น้อยที่สุด คือ ความเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย รวมถึงการมีประกาศหรือนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง สอดคล้องกับการศึกษาของธนกร สันติธรรมากร และณัฐกฤตา ศิริโสภณ (2565) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของนิสิตในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พบว่า ปัจจัยเอื้อด้านการได้รับการสนับสนุนในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($r = 0.32$, $p < 0.001$) ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่าปัจจัยเอื้อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของแม่บ้านในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าตัวแปรอิสระด้านปัจจัยเอื้อคือ การได้รับการสนับสนุนระบบการจัดการขยะในชุมชนมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Beta=0.275, p-value<0.05)

6.4 ปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.35 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value <0.001) เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่าปัจจัยเสริมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าปัจจัยเสริม เป็นปัจจัยที่น้อยที่สุดในปัจจัยทุกด้าน โดยเฉพาะการมอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่นๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี และการชื่นชม หรือตักเตือนจากคนในครอบครัว หรือเพื่อนบ้าน ส่วนปัจจัยเสริมที่มีมากที่สุดคือการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยเทศบาลหรือผู้นำชุมชน รวมถึงความภูมิใจในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ดังนั้นนอกจากการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและสร้างการมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องแล้ว ควรสร้างแรงจูงใจ ด้วยการมอบรางวัล หรือชื่นชมครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี หรือมีประกาศตักเตือนเมื่อพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณ

ขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลพบว่าปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน (P-value < 0.001) โดยปัจจัยเสริมที่น้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่จาก อบต. มอบรางวัลให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่จาก อบต. ชื่นชมวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและเพื่อนบ้านมักช่วยเหลือในการซ่อมแซมเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อให้กลับมาใช้ได้

6.5 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนถังขยะในครัวเรือน เมื่อวิเคราะห์ด้วยการถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่ามีเพียงตัวแปรระดับการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value =0.012) ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ที่พบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

7.1.1 ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีควรส่งเสริมให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและส่งต่อพฤติกรรมที่ดีต่อไปในชุมชน

7.1.2 เทศบาลตำบลบ้านสวนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้กับครัวเรือนในเขตรับผิดชอบ ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญโดยเฉพาะการมอบรางวัลใบประกาศหรือแรงจูงใจอื่นๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี และรณรงค์การคัดแยกขยะที่ต้นทาง การลดใช้โฟม ถุงพลาสติก เพื่อเป็นการเพิ่มปัจจัยเสริมที่สูงขึ้น และสร้างทัศนคติที่ดี

7.1.3 เทศบาลตำบลบ้านสวนควรเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย

7.1.4 เทศบาลตำบลบ้านสวนอาจดำเนินการจัดตั้งศูนย์รับซ่อมวัสดุ/อุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ในครัวเรือน/ซ่อมแซมเสื้อผ้า เพื่อสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมการซ่อมหรือแก้ไข (Repair) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พบน้อยที่สุดของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)

ซึ่งพบมากที่สุด โดยให้ความรู้/วิธีการใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ในการนำมูลฝอยแต่ละชนิดมาใช้ซ้ำ หรือการจัดโครงการประกวดการนำขยะกลับมาใช้ซ้ำแบบสร้างสรรค์/สวยงาม

7.1.5 เทศบาลตำบลบ้านสวนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการลดขยะมูลฝอยให้กับผู้สูงอายุ โดยอาจบูรณาการกับการดำเนินงานในชมรมผู้สูงอายุของชุมชน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่พบในการศึกษานี้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

7.2 ข้อเสนอในการศึกษาต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย รวมถึงเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนก่อน-หลัง เพื่อให้เกิดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2.2 ศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้แทนครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

7.2.3 ควรทำการศึกษาประเด็นการสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยเฉพาะ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

7.2.4 ควรทำการศึกษาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการมูลฝอย เช่น อสม. ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ รพ.สต. พนักงานเก็บขนขยะ เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดการขยะที่ดีขึ้น

8. สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < 0.05) มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลคือระดับการศึกษา ปัจจัยนำคือความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ร้อยละ 51.60 โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ตัวแปรปัจจัยนำคือทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้สูงสุด

9. เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ, สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2563, 2 มิถุนายน). *สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2556*. กรมควบคุมมลพิษ, https://shorturl.asia/mVD2g.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ, กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2566, 11 เมษายน). *รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565*. กรมควบคุมมลพิษ, https://www.pcd.go.th/publication/29509.

ระเบียบ ภูผา. (2562). *การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน = CBM : Community Based Solid Waste Management).* กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และโชติ บดีรัฐ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(7), 275–287. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/255192

จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ, บรรณกร เสือสิงห์, วัฒนศักดิ์ จันทร์แปลง, วิเชียร พุทธภูมิ และบุญชนัฏฐา พงษ์ปรีชา. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของแม่บ้านในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 20*(1), 203–212. https://li01.tci-thaijo.org/index.php/sci_ubu/article/view/182737/132963

ฉัตรนภา สนองบุญ. (2563). *ผลของโปรแกรมสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. Naresuan University Library. https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1781/3/61060737.pdf

เฉลิมชาติ แสไพศาล. (2556). *การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลแชะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/handle/123456789/5125

ชัยวิชิต พลหลา. (2559). *แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. ห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์. http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5803010205_5464_5055.pdf

ดิษฐพล ใจซื่อ, เรณุวัฒน์ โคตรพัฒน์, ณฐพร คำศิริรักษ์, สัมฤทธิ์ ขวัญโพน, อาภรณ์รัตน์ เนาวะดี และธรรวรา ตันติกุลวัฒนกิจ. (2560).สถานการณ์ขยะและการจัดการขยะที่ต้นทางในชุมชน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม, 14*(3). 38–46. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/MKHJ/article/view/199106/138861

ทศวร อาภรณ์พงษ์. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยสุรนารี. http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/7987/2/Fulltext.pdf

ธนกร สันติธรรมากร และณัฐกฤตา ศิริโสภณ. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของนิสิตในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี), 14*(27). 70–82. https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/swujournal/article/view/246967

นฤนาท ยืนยง และพิชชานาถ เงินดีเจริญ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, *12*(2). 279–297. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/254682

นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2565). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารสิ่งแวดล้อม*, *26*(1). 1–7. http://www.ej.eric.chula.ac.th/content/6141/331

นุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2565, 2 สิงหาคม). *ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยและข้อเสนอเชิงนโยบาย*. ศูนย์นโยบายเพื่ออนาคต. Think Forward Center, https://think.moveforwardparty.org/article/environment-and-resources/2922/.

ปัญจะ หัตตะโสภา. (2558). *ผลการเข้าร่วมโปรแกรม 5r ต่อความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์]. THESISRRU ราชภัฏราชนครินทร์. http://thesis.rru.ac.th/files/pdf/554_2016_06_23_110115.pdf

มธุรส บุญติ๊บ, สามารถ ใจเตี้ย และสิวลี รัตนปัญญา. (2565). ผลกระทบสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง. *วารสารสาธารณสุขล้านนา*, *18*(2). 77–90. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/LPHJ/article/view/259405

มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์, ศราวุธ ทองเนื้อห้า และสินีนาท โชคดำเกิง. (27 มีนาคม, 2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่* [Paper]. การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

มาลัย เอี่ยมจำเริญ. (2557). การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, *8*(15). 21–27. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/56999

ศราวุฒิ ทับผดุง. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2567/3/61062205.pdf.

ศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, *12*(1). 180–190. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/119491/91364

สุทธิ์ บุญโท และพีรญา อิ้งอุดรภักดี. (15 มกราคม, 2559). *ประสิทธิผลการจัดการปริมาณขยะชุมชนจากการใช้หลัก 5 Rs. กรณีศึกษาตำบลทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร* [Paper]. The National and International Graduate Research Conference 2016, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุทิน ชนะบุญ. (2560). *สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเบื้องต้น*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น.

อมร อภิสิทธิ์อมร. (2561). *พฤติกรรมและการรับรู้ของประชาชนในการจัดการขยะครัวเรือนกรณีศึกษาคอนโดมิเนียม ในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Choon, S. W., Tan, S. H., & Chong, L. L. (2017). The perception of households about solid waste management issues in Malaysia. *Environment, Development and Sustainability, 19*, 1685–1700. https://doi.org/10.1007/s10668-016-9821-8

Haji Ali, N. E., & Siong, H. C. (2016). Social Factors Influencing Household Solid Waste Minimisation. *MATEC Web of Conferences, 66*, 8. https://doi.org/10.1051/matecconf/20166600048

Wayne, W. D. (1995). *Biostatistics: A Foundation of Analysis in the Health Sciences* (6 ed.). John Wiley & Sons.

Garbage Collection. (n.d). *Global Garbage Crisis and High Tech Solutions*. evreka, https://evreka.co/blog/global-garbage-crisis-and-high-tech-solutions/.

Journal of Graduate Studies
for Lifelong Learning

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสงขลา

สุจิตน์ ไหมชุม[1]

Received: June 4, 2024
Revised: August 21, 2024
Accepted: August 22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนานี้เพื่อศึกษาสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยและเปรียบเทียบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ผลงานวิชาการ ระดับการศึกษา และการเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือน จำนวน 136 คน ใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ค่าความตรงระหว่าง .67 – 1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาคได้เท่ากับ .969 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติ Independent t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.51, *SD*= 0.45) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเจตคติต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ($\bar{x}$= 3.83, *SD*= 0.60) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ($\bar{x}$= 3.10, *SD*= 0.64)

2. บุคลากรสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลาที่มีประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการ และระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 (p-value= .020, .002 และ .007 ตามลำดับ)

ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดควรจัดอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตผลงานวิชาการ ได้แก่ การทำวิจัย R2R CQI นวัตกรรม เป็นต้น อย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีศักยภาพในพื้นที่

คำสำคัญ: สมรรถนะ / การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย / นักวิชาการสาธารณสุข / พยาบาลวิชาชีพ / โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

[1] ***ผู้รับผิดชอบบทความ:*** *สุจิตน์ ไหมชุม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา E-mail: sujit.maichum@gmail.com*

[1] *ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา*

Capacity Development of Regular Work to Research Skills Among Healthcare Professionals at the Sub-district Health Promoting Hospital, Songkhla Province

Sujit Maichum[1]

Abstract

This comparative research aims to study the capacity development from regular work to research skills and compare the capacity development from regular work to research skills among healthcare professionals in Sub-district Health Promoting Hospitals (SHPH) in Songkhla Province, categorized by gender, work experience, position, academic achievements, and performance indicators for salary advancement. A total of 136 individuals were selected using stratified random sampling. The survey tool employed was a questionnaire. The correlation coefficient ranged from .67 to 1.00, with a Cronbach's alpha reliability coefficient of .969. Data analysis was conducted using comparative statistics and an independent t-test. The research findings revealed that

1. The overall capacity development from regular work to research skills among healthcare professionals in SHPH in Songkhla Province was found to be high (M = 3.51, SD = 0.45). The dimension with the highest mean score was attitude towards the development from regular work to research (M = 3.83, SD = 0.60), while the dimension with the lowest mean score was the ability to develop from regular work to research (M = 3.10, SD = 0.64).

2. Healthcare professionals in SHPH in Songkhla Province with different work experiences, academic achievements, and levels of education demonstrated statistically significant differences in their capacity development from regular work to research at levels of .05 and .01 (p-values = .020, .002, and .007 respectively)

The provincial-level responsible parties should continuously and earnestly organize training to enhance capabilities in academic output production areas such as research, R2R (Research to Revenue), CQI (Continuous Quality Improvement), innovation, etc. They should coordinate closely with educational institutions with expertise in the area

Keywords: Competency / Development from regular work to research / Public health Researchers / Professional nurses / Sub-district Health Promoting Hospital

[1]*Corresponding Author: Sujit Maichum, Songkhla Provincial Health Office, E-mail: sujit.maichum@gmail.com*

[1]*Diploma in Nursing Science, Expert Professional nurse, Songkhla Provincial Office*

1. บทนำ

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้บุคลากร ผู้บริหารหรือองค์การต่างๆ ต้องเผชิญกับความผันแปรที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม เป็นต้น ส่งผลให้องค์การต้องมีการปรับปรุง และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดและสามารถแข่งขันกับคู่แข่งขันได้ในยุคที่มีการแข่งขันที่รุนแรง ทุกองค์การจะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่างๆ และพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่องค์การได้กำหนดไว้ บุคลากรในองค์การก็ต้องได้รับการพัฒนาอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบแผนในทุกๆ ระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้บริหาร ระดับหัวหน้างาน และระดับผู้ปฏิบัติการ ซึ่งปัจจุบันระบบบริการสุขภาพจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้ป่วย อีกทั้งยังมีการพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัย เนื่องจากจะนำมาซึ่งความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน แก่ผู้ป่วยและครอบครัว ทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมากขึ้น ฉะนั้น จึงได้มีการมุ่งเน้นที่พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริการสาธารณสุข ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และจันทร์ทา มั่งคำมี (ม.ป.ป.) อธิบายอีกว่าการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มสมรรถนะ (Competency) ของบุคลากรให้มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งความเห็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับพิมพ์ลักษณ์ อยู่วัฒนา (2557) ได้กล่าวว่าการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่งในกระบวนการบริหารงานบุคคล เพราะการดำเนินงานขององค์การจะประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคลากรที่ปฏิบัติงานให้กับองค์การ เนื่องจากสภาพแวดล้อมขององค์การมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บุคลากรจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งจากสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ นโยบาย ระเบียบปฏิบัติ การขยายงาน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ฯลฯ และสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หากไม่มีการพัฒนาบุคลากรในองค์การเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วย่อมส่งผลกระทบทางลบต่อองค์การได้ การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจะประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์การ และได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจได้นั้น องค์การจะต้องส่งเสริมการพัฒนาตนให้กับบุคลากรในองค์การ อีกทั้งองค์การจะต้องมีการนำเอากิจกรรมต่างๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในองค์การเพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรและองค์การ เมื่อบุคลากรได้นำกิจกรรมต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ก็จะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงาน และช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการวางแผนดำเนินการการตัดสินใจ และการดำเนินงานภายในองค์การ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นองค์การควรให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในองค์การ การพัฒนาสมรรถนะ

บุคลากรให้มีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน เพื่อที่สามารถนำมาใช้กับการปฏิบัติงานอย่างมีหลักการมีแนวทางในการเรียนรู้และรู้จักตนเองเพื่อน นำมาใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานภายในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้สามารถประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การได้

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ยกฐานะจากสถานีอนามัย เป็นสถานบริการสาธารณสุขระดับต้นของกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยมีผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ทันตาภิบาล เป็นต้น (อาคม ปัญญาแก้ว และประจักร บัวผัน, 2554) โดยเฉพาะนักวิชาการสาธารณสุข และพยาบาลวิชาชีพบุคลากรสายวิชาชีพภารกิจส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนเป็นหลักการให้บริการจึงต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้โดยง่าย จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้การรักษาตามขอบเขตวิชาชีพ (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) ทั้งภารกิจการดำเนินงานต้องอยู่ภายหลักการทางวิชาการ

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย จึงเป็นทักษะอย่างหนึ่งของบุคลากรสายวิชาชีพที่นำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนางานด้านสาธารณสุขด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1) การวิจัย (Research) เป็นการระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับโดยมีขั้นตอนการกำหนดปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดสมมติฐาน กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย การนำเสนอ และการอภิปรายผล 2) งานประจำสู่งานวิจัย (R2R) (Routine to Research) หมายถึง การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ซึ่งเป็นการใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือสร้างความรู้เพื่อนำมาพัฒนางานประจำหรือหน้างานโดยการตั้งโจทย์ให้มีความชัดเจนขึ้น แล้วทำการทดลองเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล ภายใต้ระเบียบวิธีการวิจัยอย่างง่ายไม่มุ่งเน้นการใช้สถิติขั้นสูง โดยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ โจทย์วิจัยต้องมาจากงานประจำหน้าปัญหาของหน้างาน นักวิจัย คือ คนที่ปฏิบัติงานประจำซึ่งเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาในงานที่ทำอยู่เป็นอย่างดีและผลลัพธ์ของการวิจัยอาจเป็นตัวชี้วัดหรือผลลัพธ์ทางคลินิก การวิจัยจากงานประจำไม่ได้มีกระบวนการที่ต่างจากการวิจัยโดยทั่วไป แต่มีจุดเน้น คือ การสร้างความรู้โดยตัวผู้ใช้ความรู้เอง ผลงานวิจัย R2R จึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพื่อพัฒนางานขับเคลื่อนองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และ 3) CQI (Continuous Quality Improvement) เป็นการประสานแนวคิดของการบริหารจัดการกับการพัฒนาคุณภาพ ระดมทรัพยากรทั้งหมดขององค์กรมาร่วมกับปรับปรุงระบบหรือกรรมวิธีการทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับผลงาน โดยมีการเรียนรู้และการปรับปรุงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ในการปรับปรุงระบบงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือองค์กรเป็นสำคัญ โดยกระกวนการทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วยการกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน ข้อสรุปจากการศึกษา ภายใต้วงจรการพัฒนา เช่น PDCA (Plan Do Check Action) P A O R (Plan Act Observe Reflect) D A L I (Design, Action, Learning, Improvement) หรือ D P T E) Diagnosing Planning Acting Evaluating หรืออาจเป็น

วงจรการพัฒนาใดก็ได้ เพื่อให้เกิดกลไกการพัฒนาคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ขั้นตอนสำคัญของการจัดทำ CQI ได้แก่ การกำหนดชื่อเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และการประเมินผลลัพธ์โดยผลลัพธ์อาจมาจากตัวชี้วัดหรือพฤติกรรมสุขภาพตลอดจนความพึงพอใจก็ได้

แต่จากการศึกษาภาระงานของบุคลากรที่ปฏิบัติในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพบว่า บุคลากรใน รพ.สต. ใช้เวลาส่วนใหญ่กับงานรักษาพยาบาล (ร้อยละ 60 – 70) มากกว่างานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคซึ่งเป็นภารกิจหลักของ รพ.สต. ในภาพรวม รพ.สต. ยังมีความขาดแคลนกำลังคนเมื่อเทียบกับภาระงาน และบุคลากรทุกตำแหน่งมีการใช้เวลากว่าร้อยละ 30 ของเวลาการทำงานทั้งหมดเพื่อทำรายงานผลงานตามตัวชี้วัดที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด รวมถึงการทำงานด้านบริหาร งานเอกสารอื่นๆ เช่น งานพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง การเงิน การบันทึกข้อมูล มีผลทำให้เวลาที่ให้บริการสุขภาพประชาชนลดน้อยลง ในขณะเดียวกันบุคลากรส่วนใหญ่รู้สึกขาดขวัญกำลังใจที่ทำงานหนัก แต่ไม่ได้รับค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาและไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร (วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, 2561) อีกทั้งบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยังขาดความรู้หรือทักษะในการทำวิจัย ซึ่งทำให้ไม่สามารถพัฒนางานได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสงขลา จึงมีความสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนองค์การให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาได้หลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเปลี่ยนงานที่รับผิดชอบ การสอนงาน การทำงานที่มีความท้าทายมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งแนวทางพัฒนาสมรรถนะเหล่านั้นจะส่งผลให้บุคลากร สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นองค์การยังนำประสิทธิภาพมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์การอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ผลงานวิชาการ ระดับการศึกษาและการเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดของสมรรถนะตามความคิดของแมคแคลแลนด์ (McClelland, 1989) มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญเช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์เป็นต้น 2) ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้เป็นต้น ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง (Self-concept) คือ เจตคติค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้ว้างใจได้หรือมีลกัษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น 5) แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จและกำหนดมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

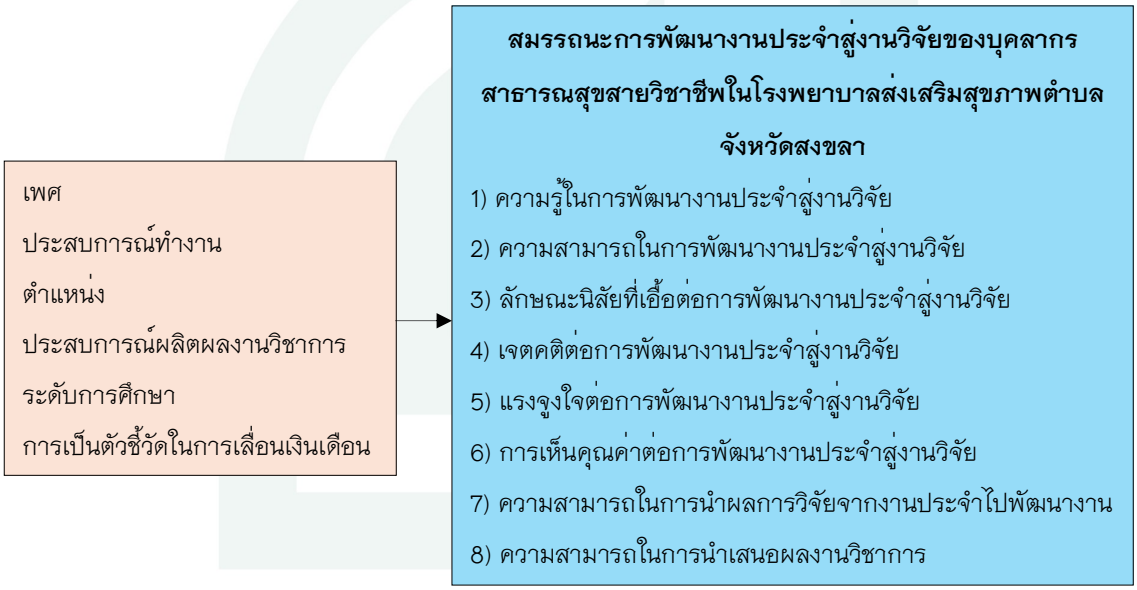

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรสายวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา จำนวน 616 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสายวิชาชีพได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 136 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากโปรแกรม G* Power Analysis (Faul et al., 2007) ใช้ Test family เลือก t-tests, Statistical test เลือก Means: Differences between two independent means (two groups) กำหนดค่าอิทธิพลขนาดกลาง (Effect size) = 0.5 (Cohen, 1988) ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) = .05 และค่า Power = 0.80 ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 128 คน เนื่องจากจังหวัดสงขลามี 14 อำเภอ จึงกำหนดสัดส่วนคงที่อำเภอละ 10 คน จึงมีกลุ่มตัวอย่าง 140 คน มีข้อมูลจำนวน 4 ชุดที่เป็น Outlier จึงตัดออก เหลือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 136 คนใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนคงที่ของพยาบาลวิชาชีพและนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในอำเภอทั้ง 14 อำเภอๆ ละ 10 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากแบบไม่คืนที่

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการ ระดับการศึกษาและการเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือน รวมทั้งสิ้น 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามจากงานวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุบลราชธานีของวิโรจน์ เชมรัมย์ และวรางคณา จันทร์คง (2559) ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย 7 ข้อ 2) ความสามารถในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย 9 ข้อ 3) ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย 7 ข้อ 4) เจตคติต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย 4 ข้อ 5) แรงจูงใจต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย 4 ข้อ 6) การเห็นคุณค่าต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย 4 ข้อ 7) ความสามารถในการนำผลการวิจัยจากงานประจำไปพัฒนางาน 6 ข้อ และ 8) ความสามารถในการนำเสนอผลงานวิชาการ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 46 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาให้คะแนน ซึ่งแต่ละคะแนนมีช่วงคะแนนที่เท่ากันจากมากที่สุดให้คะแนนเต็ม 5 ถึงน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยใช้เกณฑ์ของชูศรี วงศ์รัตนะ (2553) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	สมรรถนะอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	สมรรถนะอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	สมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	สมรรถนะอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	สมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อาจารย์จากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา และอาจารย์จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ให้ถูกต้อง และความเหมาะสมต่อการนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC ระหว่าง .67 – 1.00 สำหรับข้อคำถามที่ได้ค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยดำเนินการคัดออก และจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีข้อคำถามบางข้อต้องแก้ไขปรับปรุงด้านภาษาก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน นำมาทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1951) เท่ากับ .969

4.4 จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา เลขที่ 41/2566 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2566 นอกจากนี้ได้มีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงรายละเอียดครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย 2) วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถาม 4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ 5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.5.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากสาธารณสุขอำเภอเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถาม

4.5.2 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบด้วยตนเองโดย ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อคำถามในแบบสอบถาม และการตอบแบบสอบถาม แก่กลุ่มตัวอย่าง

4.5.3 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ให้เวลาตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ จากนั้นเก็บข้อมูลกลับคืนด้วยตนเอง

4.5.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา พบว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมา 140 ชุดคิดเป็นร้อยละ 100 และมีข้อมูลจำนวน 4 ชุดที่เป็น Outlier จึงตัดออก เหลือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 136 คน จากนั้นลงบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.6.2 วิเคราะห์สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลาโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.6.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ผลงานวิชาการ ระดับการศึกษาและการเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือนโดยใช้สถิติ Independent t-test ทั้งนี้ผู้วิจัยทดสอบการแจกแจงเป็นโจ้งปกติโดยสถิติ Kolmogorov-Smirnov พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (sig= .200)

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลทั่วไป พบว่า เป็นเพศหญิงร้อยละ 85.29 มีอายุเฉลี่ย 43.26 ปี (SD = 8.89) อายุต่ำสุด 23 ปี อายุสูงสุด 60 ปี ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 20.69 ปี (SD = 8.89) ต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 40 ปี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	20	14.71
หญิง	116	85.29
อายุเฉลี่ย 43.26 ปี (SD = 8.89) Min= 23, Max= 60		
ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 20.69 ปี (SD = 8.89) Min= 1, Max= 40		

5.2 สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.51, *SD*= 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเจตคติต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ($\bar{x}$= 3.83, *SD*= 0.60) รองลงมาคือ ด้านลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ($\bar{x}$= 3.78, *SD*= 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ($\bar{x}$= 3.10, *SD*= 0.64) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลารายข้อ รายด้านและภาพรวม

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	$\bar{x}$	SD	ระดับ
ความรู้ในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	**3.19**	**0.64**	**ปานกลาง**
1. มีความรู้ในการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดปัญหาวิจัยได้	3.29	0.65	ปานกลาง
2. มีความรู้ในการกำหนดวัตถุประสงค์และตัวแปรของการวิจัยได้	3.31	0.66	ปานกลาง
3. มีความรู้ในการสืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้	3.32	0.71	ปานกลาง
4. มีความรู้ในการออกแบบงานวิจัยได้	3.17	0.73	ปานกลาง
5. มีความรู้วิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัยได้	3.13	0.76	ปานกลาง
6. มีความรู้เกี่ยวกับสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล	3.01	0.80	ปานกลาง
7. มีความรู้ในการสรุปและแปรผลข้อมูลได้	3.08	0.80	ปานกลาง
ความสามารถในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	**3.10**	**0.64**	**ปานกลาง**
8. มีความสามารถวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดปัญหาวิจัย	3.16	0.68	ปานกลาง
9. มีความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์และตัวแปรของการวิจัยได้	3.13	0.70	ปานกลาง
10. มีความสามารถในการสืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	3.21	0.70	ปานกลาง
11. มีความสามารถในการออกแบบงานวิจัยได้	3.07	0.73	ปานกลาง
12. มีความสามารถสร้างเครื่องมือ/เลือกใช้เครื่องมือใช้การวิจัยได้	3.04	0.73	ปานกลาง
13. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล	3.23	0.69	ปานกลาง
14. มีความสามารถในการเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล	3.01	0.70	ปานกลาง
15. มีความสามารถในการสรุปและการแปลผลข้อมูลได้	3.05	0.72	ปานกลาง
16. มีความสามารถในการเขียนรายงานวิจัยได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย	2.98	0.76	ปานกลาง
ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	**3.78**	**0.51**	**มาก**
17. เป็นบุคคลที่ใฝ่หาความรู้ในการพัฒนางาน	3.63	0.67	มาก
18. เป็นคนมีเหตุผล	3.89	0.55	มาก
19. มีความอดทนในการรอคอย	3.88	0.66	มาก
20. มีความคิดแปลกใหม่/คิดสร้างสรรค์	3.65	0.67	มาก
21. มีกระบวนการคิดและทำงานอย่างเป็นระบบ	3.75	0.63	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลารายข้อ รายด้านและภาพรวม (ต่อ)

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	$\bar{x}$	SD	ระดับ
22. มีความมั่นใจทางวิชาการมากขึ้น	3.56	0.70	มาก
23. มีความรับผิดชอบ	4.07	0.60	มาก
เจตคติต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	**3.83**	**0.60**	**มาก**
24. เชื่อว่าผลงานวิชาการสามารถแก้ปัญหาจากหน้างานได้	3.76	0.69	มาก
25. เชื่อว่าผลงานวิชาการสามารถพัฒนาทักษะทางวิชาการได้	3.87	0.64	มาก
26. เชื่อว่าผลงานวิชาการช่วยให้ท่านมีความก้าวหน้าในงานได้	3.84	0.72	มาก
27. เชื่อว่าผลงานวิชาการสามารถพัฒนาองค์กรได้	3.87	0.72	มาก
แรงจูงใจต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	**3.76**	**0.70**	**มาก**
28. การมีผลงานวิชาการทำให้ท่านได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น	3.65	0.75	มาก
29. การมีผลงานวิชาการทำให้ท่านมีคุณค่ามากขึ้น	3.76	0.77	มาก
30. การมีผลงานวิชาการทำให้ท่านได้รับการยอมรับมากขึ้น	3.75	0.78	มาก
31. รู้สึกภาคภูมิใจเมื่อผลงานวิชาการได้เผยแพร่	3.86	0.79	มาก
การเห็นคุณค่าต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	**3.76**	**0.61**	**มาก**
32. ผลงานวิชาการจะนำไปสู่การแก้ปัญหาของชุมชน	3.73	0.68	มาก
33. ผลงานวิชาการจะนำไปสู่การแก้ปัญหาหน้างานได้	3.74	0.64	มาก
34. ผลงานวิชาการที่ผลิตขึ้นสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง	3.79	0.67	มาก
35. ผลงานวิชาการที่ผลิตขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการโดยตรง	3.79	0.68	มาก
ความสามารถในการนำผลการวิจัยจากงานประจำไปพัฒนางาน	**3.72**	**0.63**	**มาก**
36. สามารถนำผลการวิจัยจากงานประจำไปปรับปรุงการให้บริการรักษา พยาบาลได้ดีขึ้น	3.77	0.68	มาก
37. สามารถนำผลการวิจัยจากงานประจำไปพัฒนาระบบการป้องกันโรค ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.71	0.68	มาก
38. สามารถนำผลการวิจัยจากงานประจำไปพัฒนาวิธีการส่งเสริมสุขภาพได้	3.71	0.69	มาก
39. สามารถนำผลการวิจัยจากงานประจำไปปรับใช้ในการดูแลและฟื้นฟูสภาพกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.71	0.67	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลารายข้อ รายด้านและภาพรวม (ต่อ)

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	$\bar{x}$	SD	ระดับ
40. สามารถนำผลการวิจัยจากงานประจำไปดำเนินการแก้ปัญหาหน้างานของตนเองได้	3.68	0.70	มาก
41. สามารถนำผลการวิจัยจากงานประจำไปจัดทำแผนกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา	3.71	0.65	มาก
ความสามารถในการนำเสนอผลงานวิชาการ	**3.39**	**0.72**	ปานกลาง
42. สามารถสรุปงานวิจัยเป็น Powerpoint/Poster/เอกสารอื่นได้ตรงประเด็น	3.49	0.81	ปานกลาง
43. สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อนำเสนอผลงานวิชาการได้อย่างมั่นใจ	3.46	0.76	ปานกลาง
44. สามารถพูดนำเสนอได้อย่างกระชับ ตรงประเด็น	3.40	0.78	ปานกลาง
45 สามารถตอบคำถามจากการซักถามของผู้วิพากษ์ได้อย่างมั่นใจ	3.29	0.74	ปานกลาง
46. มีความมั่นใจในการนำเสนอผลงานวิชาการ	3.32	0.79	ปานกลาง
ภาพรวม	**3.51**	**0.45**	**มาก**

5.3 เปรียบเทียบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการ ระดับการศึกษาและการเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือน พบว่าบุคลากรสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลาที่มีประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการ และระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 (p-value= .020, .002 และ .007 ตามลำดับ) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ผลงานวิชาการ ระดับการศึกษาและการเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือน โดยใช้สถิติ Independent t-test

ตัวแปร	*n*	$\bar{x}$	*SD*	*t*	*df*	*p-value*
เพศ						
ชาย	20	3.69	0.44	1.951	134	.053
หญิง	116	3.47	0.45			

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ผลงานวิชาการ ระดับการศึกษาและการเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือน โดยใช้สถิติ Independent t-test (ต่อ)

ตัวแปร	*n*	$\bar{x}$	*SD*	*t*	*df*	*p-value*
ประสบการณ์ทำงาน						
1-10 ปี	19	3.73	0.32	2.360	134	.020*
11 ปีขึ้นไป	117	3.47	0.46			
ตำแหน่ง						
นักวิชาการสาธารณสุข	72	3.57	0.45	1.787	134	.076
พยาบาลวิชาชีพ	64	3.43	0.45			
ประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการ						
ไม่เคย	82	3.41	0.44	3.137	134	.002**
เคย	54	3.65	0.44			
ระดับการศึกษา						
ปริญญาตรี	122	3.47	0.44	2.731	134	.007**
สูงกว่าปริญญาตรี	14	3.81	0.44			
การเป็นตัวชี้วัดในการเลื่อนเงินเดือน						
เป็น	97	3.55	0.45	1.607	134	.110
ไม่เป็น	39	3.41	0.45			

*$p < 0.05$, **$p < 0.01$

6. อภิปรายผลการวิจัย

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.51, *SD*= 0.45) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเจตคติต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ($\bar{x}$= 3.83, *SD*= 0.60) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในการทำงานประจำของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพจะต้องมีและสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้ทันสมัย และเกิดประโยชน์ต่อประชาชน ฉะนั้น คนปฏิบัติงานเองจะเป็นผู้ค้นหาและสร้างความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเอง อาจจะเป็นรูปแบบหรือกระบวนการเพื่อการพัฒนา/ปรับปรุงงานตามความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เป้าหมายสุดท้ายคือการหวังผลในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร R2R การเปลี่ยนปัญหาหน้างานให้เป็นผลงานวิจัย R2R จึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพื่อพัฒนางานขับเคลื่อนองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) สอดคล้องกับข้อคำถามจากงานวิจัยที่พบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เชื่อว่าผลงานวิชาการสามารถพัฒนาทักษะทางวิชาการได้ และเชื่อว่าผลงานวิชาการสามารถพัฒนาองค์กรได้ ($\bar{x}$= 3.87, *SD*= 0.64 และ ($\bar{x}$= 3.87, *SD*= 0.72) แสดงให้เห็นว่า บุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพ ผลงานวิชาการสามารถพัฒนาทักษะของคนเองและองค์กรได้ สอดคล้องกับการศึกษาของอิสรีย์ พันธ์เหนือ และคณะ (2562) ที่พบว่า สมรรถนะด้านการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน ในภาพรวมและด้านเจตคติอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของสมภพ ห่วงทอง และสุทธิศักดิ์ สุทริรักษ์ (2564) พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนปฏิบัติการ โรงพยาบาลบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านวิจัยอยู่ในระดับมาก

สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ($\bar{x}$= 3.10, *SD*= 0.64) โดยทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความสามารถในการเขียนรายงานวิจัยได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ($\bar{x}$= 2.98, *SD*= 0.76) รองลงมาคือ มีความสามารถในการเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{x}$= 3.01, *SD*= 0.70) อาจจะเป็นเพราะว่า ในการทำวิจัยผู้วิจัยจะต้องมีความรู้ในศาสตร์ของงานวิจัยและขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2560) ตั้งแต่การระบุหัวข้อหรือปัญหาการวิจัยและทบทวนวรรณกรรม การกำหนดตัวแปรของการวิจัยและวิธีวัดตัวแปร การกำหนดระเบียบวิธีวิจัย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย การดำเนินการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัย ซึ่งจากบริบทของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ พบว่า เวลาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานรักษาพยาบาลมากกว่างานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคซึ่งเป็นภารกิจหลักของ รพ.สต. อีกทั้งในภาพรวม รพ.สต. ยังมีความขาดแคลนกำลังคนเมื่อเทียบกับภาระงาน และเวลาการทำงานยังต้องทำรายงานผลงานตามตัวชี้วัดที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด รวมถึงการทำงานด้านบริหาร งานเอกสารอื่นๆ เช่น งานพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง การเงิน การบันทึกข้อมูล มีผลทำให้เวลาที่ให้บริการสุขภาพประชาชนลดน้อยลง ในขณะเดียวกันบุคลากรส่วนใหญ่รู้สึกขาดขวัญกำลังใจที่ทำงานหนัก แต่ไม่ได้รับค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาและไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร (วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, 2561) ฉะนั้นด้วยภารกิจของงานประจำ บุคลากรจึงไม่มีเวลาในการค้นหาความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอน จึงเป็นสาเหตุให้บุคลากรสายวิชาชีพมีความคิดเห็นด้านความสามารถในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจจะเนื่องมาจากผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่พึ่งจบการศึกษา ซึ่งได้ผ่านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการทำวิจัย มีความรู้ในการทำวิจัยการ สามารถกำหนดโจทย์วิจัยซึ่งมาจากปัญหาของงาน มาจากงานประจำที่ทำอยู่ และมีความต้องการที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปแก้ปัญหาภาระงานที่ทำอยู่ได้ และสามารถนำไปปรับปรุงการทำงานและการบริการให้ดีขึ้นในบริบทขององค์กร แตกต่างกับการศึกษาของอนัญฐ์ณิศา มณีวงศ์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ประสบการณ์ทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะด้านการวิจัยของพยาบาลสาธารณสุขในเขตภาคกลาง

นอกจากนี้บุคลากรสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลา ที่มีประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการมีสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในประเด็นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ผลิตผลงานทางวิชาการอาจจะได้รับการสอน ได้รับคำปรึกษาหรือการชี้แนะแนวทางจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านงานวิจัย ทำให้สามารถผลิตผลงานวิชาการได้สำเร็จทำให้มีความรู้ในกระบวนการงานวิจัยที่มากขึ้นและมีสมรรถนะในงานวิจัยที่มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับมัณฑนา จิระวังกาน และสาวิตรี สารพล (2566) ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการอบรมการทำวิจัย R2R ด้านการทำวิจัยที่เพิ่มขึ้น

บุคลากรสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจจะเป็นเพราะว่า การทำงานในปัจจุบันแต่ละหน่วยงานได้สนับสนุนให้นำแนวคิด R2R มาผลักดันให้บุคลากรนำปัญหาจากงานประจำมาสู่การทำวิจัยแก้ปัญหางาน และพัฒนาคุณภาพงานที่ทำ ในขณะเดียวกันระบบการศึกษาของไทยสนับสนุนให้นักศึกษาในระดับสูงจะบรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานประจำ ประกอบกับในการก้าวสู่ในระดับที่สูงขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นวิชาชีพที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และเป็นผู้มีคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น กลุ่มนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสมรรถนะตนเองด้านวิจัยเพื่อผลิตผลงานวิชาการเพื่อดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ฉะนั้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะในการทำวิจัย จึงควรเปิดโอกาสให้บุคลากรสาธารณสุขได้เรียนรู้งานวิจัยจากเพื่อนบุคลากรด้วยกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการวิจัยที่มากขึ้น

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

7.1 การนำผลการวิจัยไปใช้

7.1 ผลวิจัยพบว่า สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลาด้านความสามารถในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดควรจัดอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตผลงานวิชาการ ได้แก่ การทำวิจัย R2R CQI หรืองานวิชาการด้านอื่น เช่น นวัตกรรม เป็นต้น อย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ เนื่องจากการผลิตงานวิชาการต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการภายใต้การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีศักยภาพ เช่น วิทยาลัยพยาบาล เป็นต้น

7.2 บุคลากรสายวิชาชีพใน รพ.สต. จังหวัดสงขลาที่มีประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการ และระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นควรส่งเสริมสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมเพื่อบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ผู้ที่ไม่เคยผลิตผลงานวิชาการ และผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีเข้ารับการพัฒนาโดยการจัดอบรมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลาอย่างต่อเนื่อง

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบการสนับสนุนหรือพัฒนาศักยภาพในการผลิตผลงานวิชาการให้กับบุคลากรสาธารณสุขสายวิชาชีพ เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานสาธารณสุขในชุมชน

8. สรุปผลการวิจัย

สมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความรู้ในการทำงานวิจัย ความสามารถในการทำวิจัย และความสามารถในการนำเสนอผลงาน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาสมรรถนะด้านวิจัยจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมความรู้ด้านวิจัย และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่าประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ผลิตผลงานวิชาการ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยแตกต่างกัน

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กระทรวงสาธารณสุข.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โปรเกรสซิฟ.

จันทร์ทา มั่งคำมี. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่.* มหาวิทยาลัยรามคำแหง, http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1597915712_6114832012.pdf.

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19*(4), 123-132.

พิมพ์ลักษณ์ อยู่วัฒนา. (2557). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนเครือข่ายบริการสาธารณสุข จังหวัดสมุทรสงคราม. รายงานการวิจัยกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป โรงพยาบาลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.* สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม.

มัณฑนา จิระวังกาน และสาวิตรี สารพล. (2556). ผลการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ. *วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์, 28*(2), 121-129.

วิโรจน์ เซมรัมย์ และวรางคณา จันทร์คง. (2559) *การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุบลราชธานี.* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร. (2561). *การศึกษาภาระงานและผลิตภาพกำลังคนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.).* สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สมภพ ห่วงทอง และสุทธิศักดิ์ สุริรักษ์. (2564). ความต้องการพัฒนาตนเองด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนปฏิบัติการ โรงพยาบาลบ้านคา จังหวัดราชบุรี. *วารสารศาสตร์สาธารณสุขและนวัตกรรม, 1*(1), 51–64.

อนัญฐ์ณิศา มณีวงศ์, นฤมล เอื้อมณีกูล, สุรินธร กลัมพากร และวันเพ็ญ แก้วปาน. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะด้านการวิจัยของพยาบาลสาธารณสุขในเขตภาคกลาง. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 30*(3), 1-15.

อาคม ปัญญาแก้ว และประจักร บัวผัน. (2554). ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารองค์การที่มีผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย เขตโซนเหนือ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16*(7), 855–863.

อิสรีย์ พันธ์เหนือ, สมใจ พุทธาพิทักษ์ผล และสุวรรณา บุญยะลีพรรณ. (2562). สมรรถนะด้านการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, *37*(1), 80–87.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika, 16*, 297–334.

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd.). Lawrence Erlbaum Associates.

Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods, 39*(2), 175–191.

McClelland, D. C. (1989). Motivational factors in health and disease. *American Psychologist, 44*(4), 675–683.

Journal of Graduate Studies
for Lifelong Learning

อุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา หลังการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ

มนันยา ละภูเขียว[1] และกัญญาพร สุขวาสนะ[2]

Received: April 5, 2024
Revised: May 10, 2024
Accepted: June 6, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาหลังการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของพยาบาลวิชาชีพ ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ก่อนและหลังการปฏิบัติตามแนวทาง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พยาบาลวิชาชีพ 11 คน และผู้ป่วยที่พักรักษาตัว 45 คน โดยทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา และ 2) แบบบันทึกการสังเกตการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ตรวจสอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาคเท่ากับ 0.81 วิเคราะห์โดยใช้ด้วยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติวิลคอกซันไซน์แรงคเทส

ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้แนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของพยาบาลวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตามแนวทางสูงกว่าก่อนปฏิบัติตามแนวทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($p = 0.004$) และไม่พบอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาหลังการใช้แนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ดังนั้นควรนำแนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงไปใช้ ณ หอผู้ป่วยอื่นของในโรงพยาบาลเพื่อพัฒนาให้เป็นแนวทางของโรงพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางปฏิบัติ / การป้องกันและควบคุม / การแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรีย / ดื้อยา

[1] ***ผู้รับผิดชอบบทความ:*** *นางสาวมนันยา ละภูเขียว โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ E-mail: gibnaraka@gmail.com*

[1] *พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ*

[2] *พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ*

Incidence of Drug-resistant Bacterial Infections after Practice According to Guideline for Prevention and Control of Drug-resistant Bacterial Infections Spread in Female Medical Ward, Thabo Crown Prince Hospital

Mananya Lapookiaw[1] and Kunyaporn Sukwasana[2]

Abstract

This research and development aimed 1) to study incidence of drug-resistant bacterial Infections after practice according to guideline for prevention and control of drug-resistant bacterial Infections. 2) to compare compliance with guidelines for prevention and control of the spread of drug-resistant bacteria. registered nur3ses in female medical ward, Thabo crown prince hospital. Before and after practice according to guidelines

The study population was 11 registered nurses and 45 hospitalized patients, selected by purposive sampling method. Research instruments consisted of 1) practice guideline for prevention and control of drug-resistant bacterial Infections spread and 2) observation recording form of registered nurses as validated by a panel of 3 experts yielding IOC between 0.67 and 1.00 and Cronbach alpha coefficient of 0.81. Data were analyzed using frequency, percentage, mean and Wilcoxon signed rank test.

Research results revealed that after using guideline for prevention and control of drug-resistant bacterial Infections ance spread by registered nurses, the mean compliance with the guidelines was significantly higher than before following the guidelines at 0.01 ($p = 0.004$) and there was no incidence of drug-resistant bacterial Infections after using guideline for prevention and control of drug-resistant bacterial Infections spread, Thabo crown prince hospital. Therefore, practice guideline for prevention and control of drug-resistant bacterial Infections spread of female medical ward should be further used in other wards as development guideline of hospital.

Keywords: Practice Guideline / Prevention and Control / Bacterial Infection Spread / Drug Resistance

[1] *Corresponding Author: Mananya Lapookiaw, Thabo crown prince hospital, E-mail: gibnaraka@gmail.com*

[1] *Expert professional nurse, Thabo crown prince hospital.*

[2] *Expert professional nurse, Thabo crown prince hospital*

1. บทนำ

การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา (drug-resistant bacterial Infections) เป็นปัญหาการติดเชื้อในโรงพยาบาลที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะเชื้อแบคทีเรีย ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านสาธารณสุขในโรงพยาบาลทุกระดับทั่วโลก องค์การอนามัยโลกได้รายงานการเฝ้าระวังการการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา 28 ประเทศในทวีปยุโรปพบอุบัติการณ์การติดเชื้อ Methicillin – resistant Staphylococcus aureus (MRSA) ใน 9 ประเทศอยู่ระหว่างร้อยละ 25.10 – 50.00 ของการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาทั้งหมด และพบว่า ทวีปเอเชียมีแนวโน้มการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาเพิ่มสูงขึ้น (WHO 2015) ซึ่งเป็นสาเหตุให้อาการของผู้ป่วยมีความรุนแรงขึ้นหรือต้องอยู่ในโรงพยาบาลนานขึ้น ส่งผลทำให้เกิดความเสียหายในหลายๆ ด้านทั้งเวลา กำลังคน ค่าใช้จ่ายและชีวิตของผู้ป่วย ในประเทศไทยเชื้อแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลมากที่สุด คือ แบคทีเรีย โดยเชื้อที่พบบ่อย คือ P. aeruginosa, Klebsiella spp., A. baumannii, Methicillin resistant Staphylococcus aureus (MRSA) และ Enterococci ซึ่งเชื้อกลุ่มนี้มีการพัฒนาการดื้อยาเพิ่มมากขึ้นในช่วงสิบปีที่ผ่านมาทำให้โรคติดเชื้อต่างๆ ที่เคยรักษาและควบคุมได้กลายเป็นโรคติดเชื้อเรื้อรังและทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยที่ติดเชื้อในโรงพยาบาลที่มักจะได้ยามาหลายขนาน เพิ่มความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตได้อีกเท่าตัวหรือมากกว่านั้น การรักษามีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นรวมถึงการสิ้นเปลืองทรัพยากรต่างๆ (กำธร มาลาธรรมม, 2561)

รายงานอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ปีงบประมาณ 2563 มีอุบัติการณ์การติดเชื้อในโรงพยาบาล ร้อยละ 0.8 ปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ 0.84 และปีงบประมาณ 2565 ร้อยละ 0.8 ซึ่งตัวชี้วัดอุบัติการณ์การติดเชื้อในโรงพยาบาลของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ เป้าหมาย คือ น้อยกว่าร้อยละ 0.5 อุบัติการณ์การติดเชื้อในโรงพยาบาลข้างต้นมีแนวโน้มการติดเชื้อในโรงพยาบาลเพิ่มสูงขึ้นจากตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่งเชื้อก่อโรคสามารถแพร่กระจายจากคนหนึ่งไปสู่คนอื่น ได้โดยการสัมผัสกับเชื้อของผู้ป่วยโดยตรง และทางอ้อม (Centers for Disease Control and Prevention, 2014) การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากผู้ป่วยมาสู่บุคลากรและจากบุคลากรไปสู่ผู้ป่วย บุคลากรอื่นหรือสิ่งแวดล้อม การแพร่กระจายเชื้อดื้อยาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น การตรวจเยี่ยมการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล และการจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องใช้ของผู้ป่วย เป็นต้น ดังนั้นการล้างมือ การใช้อุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อ ได้แก่ ถุงมือ ผ้าปิดปากปิดจมูก เสื้อคลุมและผ้ากันเปื้อน (Centers for Disease Control and Prevention, 2016) รวมถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติของบุคลากรทางการแพทย์จึงมีความสำคัญในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

งานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ มีคู่มือการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียดมากมายตามหลักการแต่ยังพบอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาเพิ่มขึ้น จากการสังเกตการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ พบว่า มีผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาเป็นจำนวนมากโดยผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรัง มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนและการติดเชื้อในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น อาจส่งผลทำให้เพิ่มระยะเวลาพักรักษาตัวนานมากขึ้นด้วย สาเหตุดังกล่าวส่งผลให้การใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและ

การควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาปฏิบัติได้ไม่เคร่งครัด แนวทางปฏิบัติที่ใช้ในครั้งนี้เป็นการรวบรวมกิจกรรมพยาบาลที่ส่งผลต่อการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโดยยึดตามแนวทางของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ โดยผู้วิจัยได้นำแต่ละกิจกรรมมาวิเคราะห์และจัดทำแบบบันทึกการสังเกตปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ก่อน-หลังการใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา การออกแบบบันทึกครั้งนี้จะช่วยทำให้พยาบาลวิชาชีพสามารถเข้าใจการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น จนกระทั่งก่อให้เกิดอุบัติการณ์การติดเชื้อลดน้อยลงได้ ซึ่งจากอุบัติการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงมีแนวโน้มของอุบัติการณ์เพิ่มขึ้นและสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นหากมีแนวทางการปฏิบัติที่รัดกุมและเข้าใจง่ายเพื่อเป็นแบบแผนในการดูแลผู้ป่วย จะสามารถลดอุบัติการณ์การแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาให้น้อยลงได้ ทั้งนี้ยังเป็นการกระตุ้นพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยอายุกรรมหญิงให้เห็นความสำคัญในการใช้แนวทางปฏิบัติที่กำหนดมากขึ้นเมื่อมีสิ่งมากระตุ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของผู้ป่วย ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ หลังการปฏิบัติตามแนวทาง เดือนมกราคม 2567

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ก่อนและหลังการปฏิบัติตามแนวทาง ก่อนคือ เดือนธันวาคม 2566 และหลังคือ เดือนมกราคม 2567

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิด 4 Es ของโพรโนวอสต์และคณะ มาเป็นแนวทางผลักดันทำให้เกิดแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ดังนี้

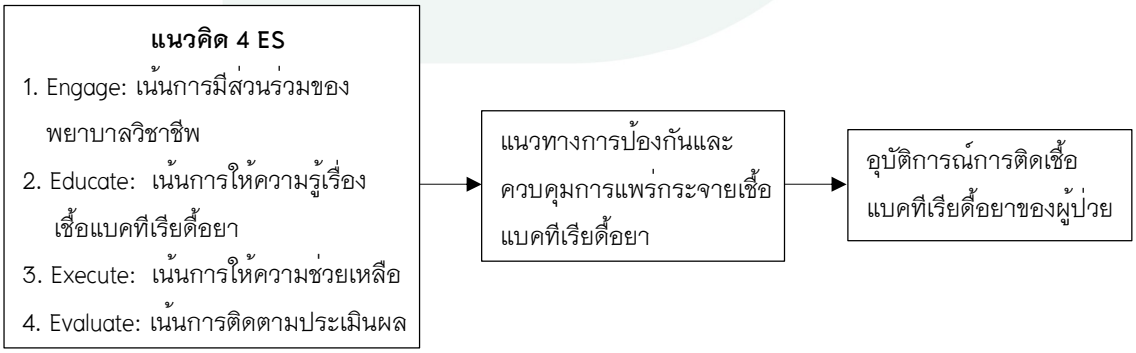

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

4.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ จำนวน 11 คน เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ มีจำนวน 11 คน ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกทั้งหมด

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ป่วยที่พักรักษาตัวในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2567 จำนวน 45 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 เป็นผู้ป่วยที่พักรักษาตัว ณ หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงในช่วงที่มีการเก็บข้อมูล

2.2 เป็นผู้ป่วยอายุ 15-60 ปี

2.3 เป็นผู้ป่วยที่พักรักษาในโซนเฝ้าระวังสังเกตอาการอย่างใกล้ชิดและมีโรคทางอายุรกรรมที่ซับซ้อน

2.4 เป็นผู้ป่วยที่สื่อสารอ่านภาษาไทยได้

2.5 เป็นผู้ป่วยสติสัมปชัญญะครบถ้วน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา โดยการเก็บข้อมูลอุบัติการณ์การติดเชื้อ และทบทวนแนวปฏิบัติเดิมกับพยาบาลวิชาชีพ ดังนี้

4.2.1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง ประกอบด้วย เพศ อายุ อายุการทำงาน การเคยอบรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยา ระดับการศึกษา ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

4.2.2 แบบบันทึกการสังเกตการใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ประกอบด้วย 20 กิจกรรม จำนวน 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน และไม่ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

การแปลผล โดยการสังเกตการพยาบาลของพยาบาลวิชชาชีพในแต่ละคน ระหว่างก่อนและหลังใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ได้แก่ กิจกรรมข้อที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและพยาบาลวิชาชีพสามารถทำได้ตามจำนวนกิจกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่ และนำคะแนนมารวมกัน คิดคะแนนเทียบจากคะแนนตามกิจกรรม คะแนนเต็ม 100 คะแนน

4.2.3 แบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ จำนวนวันที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาล จำนวนวันที่พบการติดเชื้อหลังนอนพักรักษาตัว

ในโรงพยาบาล และข้อมูลการติดเชื้อ ได้แก่ specimen ชื่อเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ลักษณะการติดเชื้อ แหล่งการติดเชื้อ และหัตถการที่ได้รับ

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาแนวทางทางการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวบข้อมูล 2 เดือน คือ ตุลาคม ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 เป็นการรวบรวมข้อมูลอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ โดยรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียน เชื้อก่อโรค ปัจจัยที่ทำให้เกิดการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาล ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการ PDCA ดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan: P)

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ เพื่อขออนุญาตทำวิจัยและเก็บข้อมูลอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ พร้อมสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาล

2. กำหนดการนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการประชุมพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง และพยาบาล ICN ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ เพื่อชี้แจงและอธิบายความเป็นมาของปัญหา ชี้แจงวัตถุประสงค์ ทำความเข้าใจวิธีการเก็บข้อมูล ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการวิจัย ตลอดจนการพิทักษ์ให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ และการลงลายมือชื่อยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

ขั้นปฏิบัติการ (Do: D)

1. ประชุมพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงและพยาบาล ICN ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ

2. ทบทวนการดูแลผู้ป่วยร่วมกับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงและพยาบาล ICN ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อเกี่ยวกับการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาล

3. ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขและระดมความคิดเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติ

4. นำข้อมูลที่ได้รับจากการระดมความคิดเห็นจากพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงและพยาบาล ICN ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อมารวบรวมและวิเคราะห์

5. สรุปกิจกรรมการพยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่รัดกุมและเข้าใจง่ายที่เป็นแบบแผนการดูแลผู้ป่วยในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ พร้อมจัดทำเป็นแบบบันทึกการสังเกตปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ในการใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา

6. จัดอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ เรื่องการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรีย

ดื้อยาในโรงพยาบาล ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ รอบที่ 1 มีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 6 คน และรอบที่ 2 มีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 5 คน โดยได้รับเกียรติจากพยาบาลวิชาชีพ ICN ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ มาเป็นวิทยากร ใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

7. การใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยได้สังเกตการใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อ ระยะเวลา 1 เดือน คือ เดือนธันวาคม 2566 และการสังเกตหลังการใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ใช้ระยะเวลา 1 เดือน คือ เดือนมกราคม 2567 มีการแจ้งแนวทางปฏิบัติให้ทราบก่อนจะเริ่มดำเนินการสังเกต ดังนี้

7.1 การสังเกตทั้งก่อน–หลัง จะดำเนินการสังเกตช่วงเวรเช้า วันราชการ เวลา 08.00–16.00 น. การสังเกตจะมีผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตเพียงคนเดียว โดยสังเกตการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในการใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ประกอบด้วย 20 กิจกรรม ซึ่งจะใช้การสังเกตก่อนการใช้แนวทางปฏิบัติสังเกตการพยาบาลของพยาบาลวิชชาชีพ 1 คน/ 1 ครั้ง และหลังใช้แนวทางปฏิบัติพยาบาลวิชชาชีพ 1 คน/ 1 ครั้ง

7.2 ในระหว่างการสังเกตผู้วิจัยจะสังเกตและบันทึกการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา พร้อมกับตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่บันทึกจากการสังเกต

8. สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ป่วย ผู้วิจัยได้สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการอธิบายกระบวนการวิจัย ขั้นตอนการทำกิจกรรมตามแนวทางให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ พร้อมสอบถามและตอบข้อสงสัยหากกลุ่มตัวอย่างมีข้อคำถาม

ขั้นตรวจสอบ (Check: C)

1. ประเมินผลโดยผู้วิจัย โดยการใช้แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ก่อน–หลังการใช้แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ มาวิเคราะห์เรียบเรียง

2. ติดตามรวบรวมข้อมูลอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ หลังใช้แนวทางปฏิบัติโดยรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียนโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ

ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Action: A)

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเข้าที่ประชุม เพื่อคืนข้อมูลและวางแผนการพัฒนางานที่ยังมีปัญหาตลอดจนนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหา

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล 1 คน พยาบาลควบคุมการติดเชื้อ 1 คน และพยาบาลวิชาชีพ 1 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of ObjectiveItem Congruence (IOC) ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อจะมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง การตรวจสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน มาทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.81

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลอุบัติการณ์การติดเชื้อ

4.4.2 สถิติในการเปรียบเทียบข้อมูลการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ด้วยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติ Wilcoxon signed rank test

4.5 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับจริยธรรมวิจัยในมนุษย์จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย เลขที่ COA No.NKPH0176/2566 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2566 ผู้วิจัยได้มีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงรายละเอียด ครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย 2) วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถาม 4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ 5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 6 เดือน ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

5. ผลการวิจัย

5.1 อุบัติการณ์การติดเชื้อของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ หลังการปฏิบัติตามแนวทาง พบว่า อุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาล ไม่พบผู้ป่วยติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ร้อยละ 0 แต่พบอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยานอกโรงพยาบาล ร้อยละ 4.44 และพบอัตราการติดเชื้อนอกโรงพยาบาล ร้อยละ 44.44 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อุบัติการณ์การติดเชื้อของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ หลังการปฏิบัติตามแนวทาง (n=45)

จำนวนผู้ป่วย	ติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา				ติดเชื้อนอกโรงพยาบาล	ร้อยละ
	ในโรงพยาบาล	ร้อยละ	นอกโรงพยาบาล	ร้อยละ		
45	0	0	2	4.44	20	44.44

5.2 เปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ก่อนและหลังการปฏิบัติตามแนวทาง พบว่า หลังการใช้แนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของพยาบาลวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตามแนวทางสูงกว่าก่อนปฏิบัติตามแนวทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (p = 0.004) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลการปฏิบัติก่อน-หลัง ใช้แนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของพยาบาลวิชาชีพ (n=11)

การปฏิบัติ	Ranks	N	Mean	IQR	Mean Rank	Sum of Ranks	Z	p-value
ก่อน-หลังทดลอง	Negative Ranks	1[a]	85.84	11.40	1	1	-2.703[b]	0.004
	Positive Ranks	9[b]	96.91	5.88	6	54		
	Ties	1[c]						
	Total	11[d]						

a = หลังการทดลอง < ก่อนการทดลอง, b = หลังการทดลอง > ก่อนการทดลอง,
c = หลังการทดลอง = ก่อนการทดลอง, $p < 0.01$

6. อภิปรายผลการวิจัย

อุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ หลังการปฏิบัติตามแนวทาง จากผู้ป่วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน ไม่พบผู้ป่วยที่ติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาล แต่พบว่า ผู้ป่วยกลุ่มตัวอย่างมีอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยานอกโรงพยาบาล ร้อยละ 4.44 และอุบัติการณ์การติดเชื้อนอกโรงพยาบาล ร้อยละ 44.44 ดังนั้นการพยาบาลผู้ป่วยในด้านการส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อจึงเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับการพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลลำพูน (มาลีวรรณ เกษตรทัต และคณะ, 2566) ได้แก่ การล้างมือถูกขั้นตอน การแยกอุปกรณ์ การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย การแยกขยะ การสวมใส่ PPE และการทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับการพัฒนาแนวทางการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ โรงพยาบาลเพ็ญ (ธมลวรรณ คณานิตย และคณะ, 2564) จึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ความสามารถในการดูแลตนเองได้ทั้งในและนอกโรงพยาบาล ลดโอกาสในการรับเชื้อก่อโรคเพิ่ม ลดโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อน ลดระยะเวลาในการนอนโรงพยาบาล เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำรงชีวิตส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่เหมาะสม การพัฒนาแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากพยาบาลวิชาชีพ ผู้ป่วยและญาติเป็นอย่างดี จึงเกิดประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยอย่างสมบูรณ์แบบ ลดอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาลรวมถึงการพัฒนางานที่ยั่งยืน

ผลการเปรียบเทียบการใช้แนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ของพยาบาลวิชาชีพระหว่างก่อนและหลัง พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง มีจำนวน 11 คน โดยมีพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์และผ่านการอบรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ร้อยละ 90.91 พยาบาลวิชาชีพทุกคนสามารถปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลตามการใช้แนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ก่อนการใช้แนวทางสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามแนวทาง ร้อยละ 85.84 และหลังการใช้แนวทางปฏิบัติการพยาบาล ร้อยละ 96.91 เห็นได้ว่ามีแนวโน้มในการปฏิบัติการพยาบาลตามแนวทางเพิ่มขึ้น โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($p = 0.004$) ระหว่างการวิเคราะห์การปฏิบัติการพยาบาลเป็นรายบุคคล พบว่า มีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 1 คน ที่มีผลคะแนนลดลง คะแนนก่อนการใช้แนวทางปฏิบัติได้ร้อยละ 93.75 และคะแนนหลังการใช้แนวทางปฏิบัติได้ร้อยละ 88.89 พยาบาลวิชาชีพคนนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุงานน้อยที่สุด มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยยังไม่มาก และวันที่มีการสังเกตการใช้แนวทางมีผู้ป่วยที่อยู่ในระยะวิกฤตที่ต้องมีการช่วยชีวิตอย่างเร่งด่วน ทำให้พยาบาลคนนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางได้ครบทุกข้อของการปฏิบัติการพยาบาลที่ควรจะเป็น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยมีส่วนสำคัญการในดูแลให้การพยาบาลผู้ป่วย สอดคล้องกับผลลัพธ์ของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ โรงพยาบาลรัตนราชธานี (พรพิมล อรรถพรกุศล และคณะ, 2564) และการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันและควบคุม

การแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา การล้างมือ การจัดแยกผู้ป่วย การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน สุขอนามัย การจัดการสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย (Centers for Disease Control and Prevention, 2015; World Health Organization, 2017) รวมถึงหัตถการที่ต้องมีการสอดใส่อุปกรณ์ทางการแพทย์เข้าสู่ร่างกาย ได้แก่ สายสวนปัสสาวะ ท่อช่วยหายใจ DLC ล้วนแล้ว แต่มีโอกาสเกิดภาวะติดเชื้อ ผู้ป่วยต้องได้รับการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพและของโรงพยาบาล สอดคล้องกับแนวทางการป้องกันการติดเชื้อ (โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ, 2565a)

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการศึกษาพบว่า หลังการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ ไม่พบอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ดังนั้นการนำแนวปฏิบัตินี้ไปใช้จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจในการนำไปปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลเพื่อลดอุบัติการณ์การเกิดการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาลอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ทางหน่วยงานจะนำวิธีการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา เสนอต่องานการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อเพื่อนำแนวทางนี้ไปปฏิบัติใช้ในหอผู้ป่วยในอื่นๆ ต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาการศึกษาวิจัย เพื่อสังเกตดูผลการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

7.2.2 ควรศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาหลังการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยอื่นๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนางานและลดอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาลอย่างยั่งยืน

8. สรุปผลการวิจัย

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง มีผู้ป่วยโรคทางอายุรกรรมซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่เข้ามารับการรักษาเป็นจำนวนมาก เป็นผู้ป่วยเพศหญิงอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ความเสี่ยงในการติดเชื้อในโรงพยาบาลของผู้ป่วยแต่ละรายมีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นไม่มากก็น้อยตามอายุและโรคประจำตัวของแต่ละคน รวมทั้งการปฏิบัติการพยาบาลก็มีส่วนก่อให้เกิดโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลได้เช่นกัน และการเกิดอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาลมีแนวโน้มสูงเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยา ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อขึ้น โดยผลการศึกษาอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาหลังการปฏิบัติตามแนวทาง ไม่พบอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในโรงพยาบาล แต่พบอุบัติการณ์การติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยานอกโรงพยาบาล ร้อยละ 4.44 และพบอัตรา

การติดเชื้อนอกโรงพยาบาล ร้อยละ 44.44 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยจำนวน 45 คน และการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โดยมีพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง จำนวน 11 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตามแนวทางสูงกว่าก่อนปฏิบัติตามแนวทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (p = 0.004)

9. เอกสารอ้างอิง

กำธร มาลาธรรม. (2561). *หลักการขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล*. หน่วยโรคติดเชื้อ ภาควิชาอายุรศาสตร์.

ทองเปลว ชมจันทร์ และประภาพรรณ สิงโต. (2565). การติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพหลายขนานในผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม. *APHEIT Journal of Nursing and Health, 4*(3), 1–16. https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/ajnh/article/view/2827/2239

ธมลวรรณ คณานิตย์, ประจักร บัวผัน และชลการ ทรงศรี. (2564). การพัฒนาแนวทางการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพโรงพยาบาลเพ็ญ. *วารสารการแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี, 29*(2), 232–248. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/udhhosmj/article/view/253269/172199

พรพิมล อรรถพรกุศล, พรนภา เอี่ยมลออ, จิราภรณ์ คุ้มศรี, สินจัย เขื่อนเพชร, นิภาพร ช่างเสนา และนัยนา วัฒนานุกูล. (2564). ผลลัพธ์ของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ โรงพยาบาลรัตนราชธานี. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ สสอท., 3*(3), 1–15. https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/ajnh/article/view/2685/2096

พันธ์ทิพย์ คงศรี, รัชนี แท้วิรุฬห์, สุวิมล ชูแก้ว และบุษบา รักษานาม. (2566). สถานการณ์การติดเชื้อแนวโน้มของยาต้านจุลชีพที่ไวต่อเชื้อและแนวทางในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาสำหรับบุคลากรทางการพยาบาลโรงพยาบาลสิเกา จังหวัดตรัง. *วารสารศาสตร์สุขภาพและการศึกษา, 3*(2), 62–78. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/JHSP/article/view/259247/62-78

มาลีวรรณ เกษตรทัต, ศศิประภา ตันสุวัฒน์ และศิรินันท์ ยิ้มโกศล. (2566). การพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อดื้อยา ในโรงพยาบาลลำพูน. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมล้านนา, 13*, 17–30. https://he01.tci-thaijo.org/index.php/lannaHealth/article/view/261646/176673

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ. (2565a). *รายงานการเฝ้าระวังการติดเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ 2563–2565*. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ.

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ, งานการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ. (2565b). *แนวทางการป้องกันการติดเชื้อ*. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ.

สมฤดี ชัชเวช, รุ่งฤดี เวชวนิชสนอง, กุสุมา บุญรักษ์, ไพจิตร มามาตย์, ไพรัช พิมล และสุพรรษา บุญศรี. (2560). ผลของการนำใช้แนวปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อแบคทีเรียดื้อยาในหอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ. *วารสารวิชาการแพทย์ เขต 11, 31*(4), 697-708. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Reg11MedJ/article/view/172075/123537

Centers for Disease Control and Prevention. (2024, January). *CDC/NHSN Surveillance Definitions for Specific Types of Infections*. https://www.cdc.gov/nhsn/PDFs/pscManual/17pscNosInfDef_current.pdf.

Centers for Disease Control and Prevention. (2015, November). *Facility guidance for control of carbapenem resistant Enterobacteriaceae (CRE)*. https://www.cdc.gov/infection-control/media/pdfs/Guidelines-CRE-Guidance-508.pdf

Centers for Disease Control and Prevention. (2014, January 15). *Antibiotic Resistance Threats in the US.* file:///C:/Users/aaseyora/Downloads/OSHA-2010-0003-0239_attachment_33.pdf

World Health Organization. (2017, January 1). *WHO country cooperation strategy, Thailand: 2017–2021.* https://www.who.int/publications/i/item/9789290225829.